

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE A MOLDOVEI

Cu titlu de manuscris

CZU:330.332:658.1(478+494)(043.2)

GROSU VICTOR

**STRATEGII INVESTIȚIONALE CA INSTRUMENT AL DEZVOLTĂRII
DURABILE A ÎNTREPRINDERILOR**

(experiența Elveției și Republicii Moldova)

521.03 - Economie și management în domeniul de activitate

Rezumatul tezei de doctor în științe economice

Chișinău, 2019

Teza a fost elaborată în cadrul departamentului „Management” al Academiei de Studii Economice din Moldova

Conducător științific:

MOVILĂ Irina, doctor habilitat în științe economice, conferențiar universitar, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Recenzenți oficiali:

AGHEORGHIESEI (CORODEANU) Daniela Tatiana, doctor habilitat în economie, profesor universitar, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași (România)

CIOBANU Marin, dr.

Componenta Consiliului Științific Specializat:

Presedinte – **COTELNIC Ala**, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar, Academia de Studii Economice din Moldova

Secretar – **PORTARESCU Serghei**, doctor în științe economice, conferențiar universitar, Academia de Studii Economice din Moldova

Membru - **POPA Andrei**, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar,

Membru - **DOROGAIA Irina**, doctor în științe economice, conferențiar universitar, Academia de Studii Economice din Moldova

Membru - **SUSLENCO Alina**, doctor în științe economice, lector universitar, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Susținerea tezei va avea loc la _____, ora _____ în cadrul Academiei de Studii Economice din Moldova, pe adresa: MD-2005, or. Chișinău, str. Bănulescu Bodoni 61, bloc A, et.3, Sala Senatului. Teza de doctor și Rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova și pe pagina web a CNAA. (www.cnaa.md)

Rezumatul a fost expedit la _____2019

Secretar științific al Consiliului specializat specializat:

doctor în științe economice,
conferențiar universitar

PORTARESCU Serghei

Conducător științific:

doctor habilitat științe economice,
conferențiar universitar

MOVILĂ Irina

Autor:

GROSU Victor

© Grosu Victor, 2019

CUPRINS:

1.	REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
2.	CONȚINUTUL TEZEI.....	6
3.	CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	23
4.	BIBLIOGRAFIE.....	25
5.	LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI.....	27
6.	ADNOTARE (în română, rusă și engleză).....	28

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei de cercetare. Tendința spre integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană, dezvoltarea businessului în condițiile economiei de piață și concurenței, la finele secolului al XX – lea și începutul secolului al XXI-lea, au avut ca urmare reorientarea priorităților în managementul întreprinderilor. Businessul contemporan simte nevoia adoptării unei viziuni clare asupra desfășurării activității în gestiunea eficientă a investițiilor. Investițiile, în cadrul unei economii naționale, constituie factorul necesar, fără participarea căruia procesul producției internaționale ar fi fost imposibil.

Într-un volum și o structură corespunzătoare, investițiile asigură dezvoltarea durabilă a economiei naționale, înlocuirea și modernizarea tehnicii și tehnologiilor la întreprinderi, sporirea volumului și a calității producției, obținerea competitivității potențialului economic și uman, crearea de noi locuri de muncă, creșterea nivelului și calității vieții a populației. Pornind de la aceste considerente, fiecare agent economic și fiecare economie națională construiește într-un mod explicit și implicit o politică sau o strategie a dezvoltării economice în cadrul căreia investițiile au un rol primordial.

În ultimele decenii, în relațiile economice internaționale, se conturează o creștere a fluxurilor de investiții în diferite țări, indiferent de nivelul lor de dezvoltare. Orice țară caută să atragă capital străin și să obțină beneficii maxime din investiția primită. Un rol important în atragerea de fonduri joacă factorii macroeconomici, cum ar fi: stabilitatea politică, cadrul legal, nivelul infrastructurii naționale și regionale, costul și calificarea forței de muncă, etc. Cu toate acestea, principalul factor la care acordă o atenție maximă investitorii străini și care oferă garanții de stat pentru investitorii străini este politica investițională a țării gazdă.

În aceste condiții, elaborarea și actualizarea strategiei investiționale a întreprinderii este un element important al planificării pe termen lung, iar strategia în sine acționează ca un instrument de gestionare eficient pentru activitatea investițională a întreprinderii. Elaborarea strategiei investiționale și utilizarea acestora în practica de gestionare necesită folosirea metodelor bazate pe argumente și tehnici științifice, care nu sunt în prezent suficient cercetate și identificate.

Practica aplicării managementului investițional la întreprinderile autohtone întâmpină probleme legate de insuficiența cunoștințelor în domeniile gestiunii și utilizării eficiente a investițiilor, fapt ce condiționează necesitatea unei cercetări mai aprofundate a naturii bazelor conceptuale, a principiilor managementului investițional, a factorilor care influențează realizarea efectivă a investițiilor și determinarea metodelor de elaborarea strategiilor investiționale în întreprinderile din Republica Moldova.

Gradul de studiere a temei investigate. Aspectele teoretice ale temei sunt expuse într-o serie de lucrări științifice ale savanților străini și autohtoni, și anume: S. Anderson, H. Baker, M. Bilas, F. Fabozzi, F. Buhociu, L. Cistelean, V. Munteanu, Gh. Negoescu, C. Jones, I. Vasilescu, I. Românu, Fl. Staicu, D. Zait, H. Markovitz etc.

Problemele teoriei investiționale, managementului strategic, analizei și gestionării activității investiționale a întreprinderii sunt abordate în lucrările științifice ale specialiștilor străini, cum ar fi: T. Dückert, R. Strong, M. Davis. Teoria investițiilor, evoluând, a fost elaborată și finalizată de către așa savanți, ca I. Fisher (aparitia teoriei investițiilor), H. Markovitz, W. Sharpe, R. Dobbins (formarea teoriei investiționale de portofoliu), R. Dobbins, H. Markovitz, F. Fabozzi (crearea și dezvoltarea teoriei portofoliului optim), iar atragerea investițiilor străine în economia țării a fost obiectivul principal de cercetare al savanților ucraineni și români, precum: Hîncu R., Cobzari L., Buruiană L., Bonciu F., Baranov A., Dinu M., Ciobu S., Denuța I. Cercetările în domeniul managementului investițional au fost realizate de savanții: M. Bilas, R. Butănescu, I. Certan, V. Dumitrașcu. Cu toate acestea, în lucrările lor nu sunt suficient dezvăluite problemele de elaborare eficientă a strategiei investiționale la întreprindere. Lucrările următorilor savanți sunt dedicate eficienței proiectelor investiționale: Despa R., Zirra D., Munteanu C., Ioniță I.

În același timp, multe studii în domeniul managementului investițional, evaluării investițiilor și analizei proiectelor investiționale sunt mai mult teoretice și insuficient definite aplicarea practică a tehnicilor elaborate de gestionarea activității investiționale active a întreprinderii. În acest context, s-a

adeverit a fi foarte importantă cercetarea aprofundată a activității investiționale a întreprinderii, identificarea factorilor influenței pozitive și negative și elaborarea algoritmului pentru crearea strategiei investiționale a întreprinderii.

Scopul tezei constă în dezvoltarea abordărilor teoretico-aplicative și obținerea modalităților optime de eficientizare a managementului investițiilor în cadrul întreprinderilor din Republica Moldova pentru accelerarea ritmului reformării competitivității lor față de companiile din Uniunea Europeană.

Pentru a atinge scopul cercetării s-au formulat următoarele sarcini:

- Cercetarea conceptului de investiție în baza analizei evoluției teoriei investițiilor;
- Argumentarea și demonstrarea rolului activității investiționale ca factor de competitivitate a întreprinderii în perspectivă strategică;
 - Analiza indicelui competitivității globale și dezvoltarea pieței financiare în Elveția și țările din regiunea de frontieră, Moldova-România-Ucraina în baza datelor Forumului Economic Mondial;
 - Dezvoltarea și evaluarea direcțiilor strategice ale activității investiționale a întreprinderilor moldovenești și elvețiene și identificarea caracteristicilor lor;
 - Evaluarea nivelului activității investiționale a întreprinderilor moldovenești și elvețiene și identificarea direcției de influență a factorilor asupra ei;
 - Determinarea și dezvoltarea factorilor de evaluare, ce influențează activitatea investițională a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția;
 - Identificarea și analiza problemelor cu care se confruntă întreprinderile în timpul realizării activității investiționale;
 - Evaluarea strategiilor investiționale a întreprinderilor și identificarea factorilor de stimulare a activității investiționale a întreprinderilor; argumentarea nivelului la care strategiile investiționale determină competitivitatea întreprinderilor;
 - Crearea unui algoritm de elaborare/actualizare a strategiei investiționale a întreprinderii prin intermediul tehnologiilor informaționale și argumentarea implementării la întreprinderile din Republica Moldova.

Obiectul cercetării constă în activitatea investițională și factorii de influență pozitivă și negativă asupra activității investiționale la întreprinderile moldovenești și elvețiene.

Supportul teoretico-științific și metodologic al lucrării: conceptele contemporane autohtone și străine ale managementului investițional și managementului strategic, teoriile investiționale, teoria competitivă, aspectele dezvoltării transfrontaliere, conceptele elaborării strategiei de investiții, modelarea strategiei investiționale și a legăturilor dintre acestea.

Baza informațională pentru analiza economico-statistică constituie materiale oficiale ale Biroului Național de Statistică a Republicii Moldova (capitolul 2), ale Forumului Economic Mondial (capitolul 1), precum și acte normative de la nivel național, regional și municipal.

Problema științifică importantă, soluționată în domeniul cercetat - rezultatele cercetărilor teoretice și practice în domeniul managementului de investiții au făcut posibilă identificarea și formularea elementelor de bază ale strategiei de investiții la întreprindere, care a servit ca bază la elaborarea unui program pentru calculator. Eficacitatea metodei propuse este exprimată, în primul rând, prin structurarea detaliată a elementelor strategiei investiționale, care include capacitatea de a evalua nivelul activității investiționale, a determina direcțiile activității investiționale, a structura portofoliul de investiții, avantajele competitive ale întreprinderii, etc. Metoda propusă va reduce costurile pentru elaborarea/actualizarea strategiei de investiții.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a a tezei constă în dezvoltă aspectele teoretice de elaborare și implementare a unei strategii investiționale a întreprinderii moldovenești. În baza analizei comparative a conținutului managementului investițional al întreprinderilor elvețiene, efectuată în cadrul tezei, au fost identificate unele caracteristici, implementarea cărora, în întreprinderile moldovenești, va duce la creșterea eficienței strategiilor investiționale, va oferi conducătorilor acestor întreprinderi o autonomie maximă și posibilitatea elaborării lor. Autorul a propus un mecanism pentru identificarea

factorilor de influență asupra activității investiționale a întreprinderilor și metodele privind evaluarea nivelului activității investiționale a întreprinderii.

Aprobarea rezultatelor cercetării . Concluziile și recomandările de bază, reflectate în lucrare, au fost prezentate, în total, în 15 lucrări, din care,

- 3 articole științifice, publicate în reviste științifice străine și naționale recenzate (Austria (2017), Ucraina (2017), Moldova (2017)), 1 articol în Analele ASEM;
- un program pentru calculator Strateg-Invest (Certificat de înregistrare la AGEPI: Seria - PC Nr. 5875 din 05.02.2018);
- 11 articole la conferințe științifico-practice internaționale și naționale (Conferința Științifică Internațională, Academia Română, Filiala Iași, Iași, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane” (2016), Conferința Științifică Internațională, Kielce, Universitatea de Stat Jan Kochanowski, Polonia (2016), Simpozionul științific internațional al Tinerilor Cercetători, ASEM (2014, 2015), Conferința științifico-practică internațională „Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii”, ASEM (2015), Conferința științifico-practică internațională „Priorități strategice de modernizare inovațională a economiei Republicii Moldova și politici de dezvoltare durabilă la nivel mondial”, USM (2015), Conferința științifică internațională ”Rolul investițiilor în asigurarea dezvoltării economice durabile în contextul integrării europene”, ASEM (2016), Conferința națională cu participare internațională „Strategii și politici de management în economia contemporană” (2014)).

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele studiului și metodologia propusă la elaborarea/actualizarea strategiei investiționale au fost implementate la întreprinderile Republicii Moldova.

Cuvinte cheie: investiții, managementul investițional, activitatea investițională, intensitatea și pasivitatea investițională, procesul investițional, strategii investiționale.

CONȚINUTUL TEZEI

În Capitolul 1 „Fundamentele teoretico-metodologice privind investiții și managementul investițional” se analizează aspectele teoretice de bază, conceptele și modelele managementului investițional, sunt prezentate caracteristicile activității investiționale și este definit rolul ei ca un factor de competitivitate și dezvoltare pe termen lung a întreprinderii. De asemenea, este analizat indicele competitivității globale și dezvoltarea pieței financiare în Elveția și țările regiunii transfrontaliere.

În dezvoltarea economiei naționale investițiile au un rol hotărâtor în asigurarea modernizării întregii activități economice ca o condiție indispensabilă de adaptare a sistemelor tehnice și economice la condițiile de trecere a economiei naționale la o economie de piață. *Investițiile sunt definite ca principala cale de promovare a progresului tehnic* prin dotarea obiectivelor economice cu mașini, utilaje, dispozitive care asigură perfecționarea proceselor tehnologice.

Analiza surselor teoretice au evidențiat *dezvoltarea rapidă a teoriilor și abordărilor în domeniul managementului investițiilor*, atât la nivel mondial, național, cât și la nivel de întreprindere. Investițiile și managementul investițiilor sunt obiectele atenției savanților și cercetătorilor străini de renume, cum ar fi: A. Smith, D. Ricardo, J. Mill, E. Hecksher, B. Ohlin, R. Nurkse, I. Fisher, F. Machlup, R. Harrod, E. Domar, H. Minsky, C. Kindleberger, M. Porter, J. Dunning, etc. Abordările tradiționale asupra conceptului de investiții pot fi divizate în două grupe: (1) *abordarea macroeconomică*, care explică mișcarea internațională a capitalului, și (2) *abordarea bazată pe teoria firmei*, care analizează activitățile corporației transnaționale.

Analiza aprofundată a teoriilor secolului nouăsprezece a demonstrat faptul că o contribuție remarcabilă în dezvoltarea *teoriei investițiilor la nivel macroeconomic (investiții străine)* a fost introdusă de către Ludwig von Mises, care a menționat, că investițiile de capital străin, și anume, capitalul britanic a jucat un rol crucial în dezvoltarea industriei moderne în multe țări europene și Statele Unite. Iar la dezvoltarea *teoriei investițiilor la nivel microeconomic* a adus contribuție semnificativă Irvin Fișer, care a atras atenție la gestionarea investițiilor întreprinderii (fig.1).

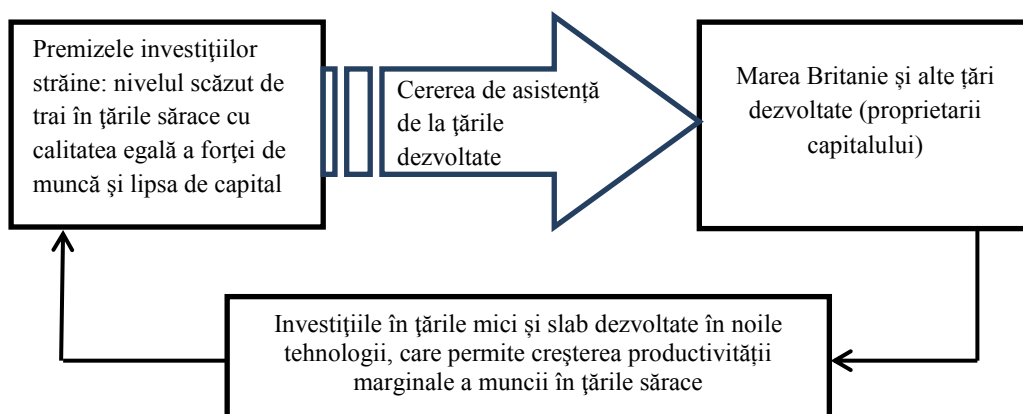


Figura 1. Modelul mișcării de investiții străine a lui Ludwig von Mises

Sursa: elaborat de autor pe baza [14].

Analiza a permis sistematizarea modelelor de gestiune a investițiilor și evidențierea elementelor definitorii ale conceptului de investiții. Evaluarea teoriilor managementului contemporan al investițiilor a permis elaborarea opiniei proprii a autorului și, anume, *managementul investițional reprezintă gestionarea investițiilor și activității investiționale a întreprinderilor în vederea asigurării planificării, elaborării și aplicării eficiente a strategiei de investiții. Autorul a evidențiat funcțiile principale ale managementului investițional și a formulat funcțiile de bază ale managerului pentru gestionarea investițiilor.*

Analiza activității de investiții a demonstrat că activitatea investițională a întreprinderilor trebuie tratată ca o unitate a două etape de bază: (1) *activitatea economică de plasare a mijloacelor financiare* și (2) *obținerea rezultatului economic din investiții*. Astfel, trebuie de combinat interesele investitorilor și beneficiarilor în cadrul riscului admisibil și veniturilor posibile. Activitatea investițională poate fi activă (*intensitatea investițională*) și pasivă. Autorul a identificat caracteristicile activității investiționale active și pasive ale întreprinderii (tabelul 1):

Tabelul 1. Caracteristicile activității investiționale active și pasive ale întreprinderii

Factorii	Activitate investițională activă	Activitate investițională pasivă
Valorificarea politicii investiționale a țării	monitorizarea permanentă a legislației	nu are loc
Nivelul de participare la formarea atractivității investiționale a regiunii	ridicat	scăzut
Dezvoltarea, implementarea și actualizarea periodică a strategiilor de investiții a întreprinderilor	are loc	nu are loc
Scopul și percepția strategiilor de investiții	planificarea strategică și ghidul de acțiune	una dintre direcțiile de planificare
Creșterea dimensiunii întreprinderii, gama de produse și servicii, cota de piață în urma investițiilor	are loc în mod regulat	nu are loc
Elaborarea proiectelor investiționale și căutarea investitorilor	una dintre prioritățile managerului de investiții	nu are loc
Rezultatele financiare ale activității întreprinderilor sunt folosite în scopuri investiționale	are loc	nu are loc
Evaluarea riscurilor și veniturilor din investiții	în mod regulat	în cazul existenței proiectului
Dezvoltarea și diversificarea investițiilor reale și de portofoliu	are loc	nu are loc
Dezvoltarea politicii științifice și tehnice a întreprinderii	în mod regulat	în cazul existenței proiectului

Sursa: elaborat de autor.

Analiza instrumentelor și mecanismelor managementului investițional în scopul atingerii eficienței activității investiționale a permis constatarea faptului că *strategiile investiționale asigură intensitatea investițională a întreprinderii* și sunt cele mai eficiente mecanisme de realizare a acestora.

Autorul a ajuns la concluzia că *premisele investițiilor active pentru întreprinderile din Moldova sunt politica eficientă de investiții, strategiile investiționale, climatul investițional favorabil și atractivitatea investițională a obiectelor de investiții.*

În rezultatul evaluării factorilor macroeconomici și microeconomici care influențează activitatea investițională activă a întreprinderilor *au fost identificate problemele cu care se confruntă întreprinderea în efectuarea activității investiționale*, și anume: asistența juridică în activitatea investițională; instabilitatea politică; politica de creditare, financiară și fiscală a statului; climatul investițional și atractivitatea investițională etc.

Analiza indicelui global de competitivitate (metoda FEM) și dezvoltării pieței financiare elvețiene și a țărilor regiunii transfrontaliere Moldova-Ucraina-România a arătat că *Elveția ocupă locul întâi din 138 de țări la nivel de competitivitate, iar țările regiunii transfrontaliere, ocupă următoarele locuri: România- locul 62, Ucraina - locul 85 și Moldova - locul 100* (tabelul 2). În urmă analizei *au fost identificate principalele probleme cu care se confruntă țările în implementarea businessului și realizarea competitivității*: ineficiența birocrăției guvernamentale (Elvetia); corupția, instabilitatea politică, ineficiența birocrăției guvernamentale (Moldova, Ucraina, România).

Tabelul 2. Ratingul competitivității Elveției și țărilor de cooperare transfrontalieră Moldova-Ucraina-România în anul 2016

Factorii competitivității țărilor	Elveția (locul 1)	Țările de cooperare transfrontalieră:		
		Moldova (locul 100)	Ucraina (locul 85)	România (locul 62)
1. Factorii	2	101	102	72
Calitatea instituțiilor	6	128	129	92
Infrastructura	6	86	75	88
Stabilitatea macroeconomică	4	100	128	28
Sănătate și învățământul primar	8	95	54	88
2. Factorii de eficiență a activității	3	102	74	55
Învățământul superior și formarea profesională	4	91	33	67
Eficiența pieței pentru bunuri și servicii	6	107	108	80
Eficiența pieței forței de muncă	1	91	73	88
Dezvoltarea pieței financiare	8	129	130	86
Nivelul de dezvoltare tehnologică	1	58	85	48
Dimensiunea pieței interne	39	124	47	42
3. Inovarea și competitivitatea companiilor	1	131	73	100
Competitivitatea companiilor	1	127	98	104
Potențialul de inovare	1	133	52	93

Sursa: [25, p. 16].

Elveția conduce ratingul competitivității globale pentru al optulea an consecutiv. Locul doi, ca în 2015, este ocupat de Singapore, iar pe locul trei se află Statele Unite ale Americii, care rămâne lider mondial în furnizarea de produse și servicii inovative. Următoarele țări, așa ca: Germania, Olanda, Suedia, Marea Britanie, Japonia, Hong Kong și Finlanda se află în clasamentul top zece. Astfel, în ultima perioadă, liderii nu s-au schimbat.

Conform nivelului de competitivitate în cadrul regiunii transfrontaliere, România fiind o țară europeană, având nivelul 2 de dezvoltare economică (bazat pe performanță), în domeniul inovației și competitivității companiilor, ocupă locul doi din trei țări transfrontaliere, lăsând Ucraina să treacă pe locul 73 din 138 de țări (fig. 2). Nivelul acestui indice este asigurat de potențialul inovativ al Ucrainei (locul 52 din 138 țări) și competitivitatea companiilor (locul 98 din 138 țări).

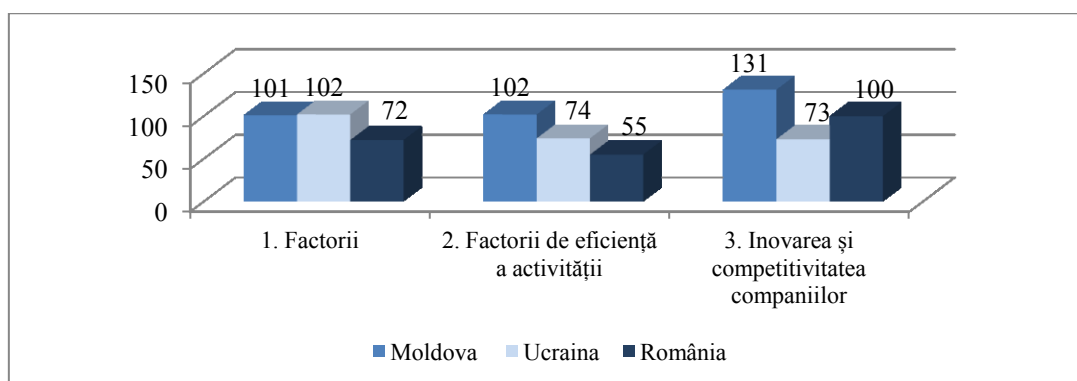


Figura 2. Ratingul țărilor de cooperare transfrontalieră Moldova-Ucraina-România pe grupe de factori în anul 2016

Sursa: elaborat de autor pe baza [17].

Analizând indicii de competitivitate, dezvoltarea pieței financiare elvețiene și a țărilor cooperării transfrontaliere Moldova-Ucraina-România, niciuna din țările regiunii transfrontaliere nu poate fi comparată cu Elveția, iar în regiunea transfrontalieră, poziția de lider este ocupată ciclic ba de Ucraina, ba de România, lăsând ultimul loc Moldovei.

Analizând problemele cu care se confruntă țările în afaceri și realizarea competitivității, atât în Elveția, cât și în țările regiunii transfrontaliere ele au o influență semnificativă. Experții FEM au identificat problemele fundamentale în realizarea competitivității și au efectuat clasamentul lor. Potrivit sondajului efectuat de către experții FEM, elvețienii au remarcat trei probleme principale: ineficiența birocrăției guvernamentale, normele restrictive de muncă și complexitatea reglementării fiscale. În țările regiunii transfrontaliere au fost indicate alte probleme (tabelul 3).

Tabelul 3. Problemele cu care se confruntă țările regiunii transfrontaliere în afaceri și realizarea competitivității (conform datelor FEM)

Locul	Moldova	Ucraina	România
1	Corupție (scorul răsp. 20.1)	Corupție (16.6)	Rate de impozitare (15.8)
2	Instabilitate politică (12.8)	Acces la finanțare (12.2)	Ineficiența birocrăției guvernamentale (14.7)
3	Ineficiența birocrăției guvernamentale (9.0)	Inflație (11.5)	Acces la finanțare (14.0)
4	Instabilitate guvernamentală/lovituri de stat (8.4)	Istabilitate politică (10.6)	Furnizarea inadecvată a infrastructurii (12.6)
5	Acces la finanțare (8.1)	Rate de impozitare (8.1)	Corupție (8.7)
6	Instruirea inadecvată a forței de muncă (8.1)	Ineficiența birocrăției guvernamentale (8.0)	Complexitatea reglementărilor fiscale (7.4)
7	Furnizarea inadecvată a infrastructurii (6.2)	Complexitatea reglementărilor fiscale (7.9)	Instruirea inadecvată a forței de muncă (6.8)
8	Inflație (5.9)	Reglementarea valutei străine (7.1)	Norme restrictive de muncă (4.7)
9	Complexitatea reglementărilor fiscale (4.7)	Instabilitate guvernamentală (6.4)	Etica deficitară a forței de muncă (4.3)
10	Rate de impozitare (4.4)	Norme restrictive de muncă (3.1)	Istabilitate politică (3.3)
11	Etica deficitară a forței de muncă (3.2)	Capacitate insuficientă de a inova (2.3)	Capacitate insuficientă de a inova (2.5)
12	Reglementarea valutei străine (3.1)	Furnizarea inadecvată a infrastructurii (1.8)	Inflație.(1.3)
13	Norme restrictive de muncă (2.2)	Crimă și furt (1.4)	Sănătate publică deficitară (1.3)
14	Capacitate insuficientă de a inova (2.1)	Sănătate publică deficitară (1.1)	Reglementarea valutei străine (1.2)
15	Crimă și furt (1.5)	Instruirea inadecvată a forței de muncă (0.9)	Crimă și furt (0.8)
16	Sănătate publică deficitară (0.2)	Etica deficitară a forței de muncă (0.9)	Instabilitate guvernamentală/lovituri de stat (0.6)

Sursa: elaborat de autor pe baza [17].

O problemă științifică importantă a studiului constă în fundamentarea abordării strategice în managementul investițiilor, ceea ce ne-a permis să identificăm și să formulăm elementele principale ale strategiei de investiții a întreprinderii, care au servit drept bază pentru elaborarea unui program de calculator.

Scopul studiului constă în dezvoltarea unei baze teoretice și practice și obținerea unui model optim pentru îmbunătățirea gestionării investițiilor întreprinderilor din Republica Moldova. În conformitate cu obiectivul, au fost formulate sarcinile studiului:

- Dezvoltarea și evaluarea direcțiilor strategice ale activității investiționale a întreprinderilor moldovenești și elvețiene și identificarea caracteristicilor lor; Evaluarea nivelului activității investiționale a întreprinderilor moldovenești și elvețiene și identificarea direcției de influență a factorilor asupra ei;
- Determinarea și dezvoltarea factorilor de evaluare, ce influențează activitatea investițională a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția; Identificarea și analiza problemelor cu care se confruntă întreprinderile în timpul realizării activității investiționale;
- Evaluarea strategiilor investiționale a întreprinderilor și identificarea factorilor de stimulare a activității investiționale a întreprinderilor; argumentarea nivelului la care strategiile investiționale determină competitivitatea întreprinderilor;
- Crearea unui algoritm de elaborare/actualizare a strategiei investiționale a întreprinderii prin intermediul tehnologiilor informaționale și argumentarea implementării la întreprinderile din Republica Moldova.

În al doilea capitol „Evaluarea activității investiționale în cadrul întreprinderilor naționale și internaționale” este descrisă metodologia de analiză și evaluare a activității investiționale în baza întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția. S-a analizat climatul investițional al țărilor menționate și s-a identificat nivelul activității investiționale a întreprinderilor.

Analiza tendințelor de investiții ale întreprinderilor autohtone a demonstrat faptul că în majoritatea cazurilor *investițiile asigură înlocuirea mijloacelor de bază uzate ale întreprinderilor*. Principalul indicator al reproducerii resurselor de capital sunt investițiile brute ale întreprinderilor, care în întreprinderile din Republica Moldova au tendința de creștere. În prezent, *fluxurile investiționale în Republica Moldova sunt direcționate în activele materiale pe termen lung*, care în 2017 au constituit 23498,3 mln. lei. Cea mai mare pondere în totalul investițiilor în active materiale în anul 2017, o au imobilizările corporale - 97,7% [1].

Creșterea sustenabilă a investițiilor în active materiale pe termen lung se observă la întreprinderile private: în anul 2017 s-a ridicat la 11655,9 milioane lei și a crescut față de anul 2013 cu 2210,1 milioane lei, iar comparativ cu anul precedent cu 1879,8 milioane lei. O creștere semnificativă de investiții a fost înregistrată la întreprinderile străine, volumul total fiind de 2415,1 milioane lei în 2017 și a crescut față de anul 2013 cu 1057,6 milioane lei, iar în comparație cu anul precedent cu 80,8 milioane lei. Tendința negativă, adică reducerea investițiilor se observă la întreprinderile cu proprietate mixtă (fără participare străină), iar la întreprinderile de stat și asociative persistă o tendință nesustenabilă de investiții (sau crește, sau descrește). Principala sursă de finanțare a activității de investiții în Republica Moldova sunt fondurile proprii ale companiilor, care în 2017 s-au ridicat la 15356,3 mln. lei și sunt în dinamică, în creștere [1].

Analiza a arătat că *investițiile brute în active materiale pe termen lung sunt dominate de sfera de construcții, transport și comunicații, comerț*. Totodată *declinul fluxului de investiții în active materiale pe termen lung a întreprinderilor se observă în așa sectoare ale economiei naționale ca: tranzacțiile imobiliare, învățământ, industrie extractivă*. 61% din totalul investițiilor brute în active materiale pe termen lung reprezintă investițiile brute ale întreprinderilor mici și mijlocii.

Analizând activitatea investițională a întreprinderilor și climatul investițional în Elveția se poate constata că în țară *predomină un climat de investiții prietenesc*. Se observă creșterea valorii anuale de producție a economiei de afaceri, consumului privat, investiției în echipamente pentru fabricație, aparate, dispozitive. Elveția se poziționează pe locul șase ca investitor cu investiții directe în străinătate. *Atractivitatea Elveției pentru companii este precizată de mediul economic liberal și politica economică*

orientată spre economia de piață. Pentru Elveția sunt importante, de asemenea, aranjamentele privind liberalizarea investițiilor convenite în cadrul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică. Elveția se află pe locul trei din lume după mărimea rețelei de acorduri bilaterale de protecție a investițiilor. Totodată, în Elveția, nu există nici un sistem general de control al intrării investițiilor străine. Climatul investițional al Elveției este foarte favorabil pentru investitorii străini.

În urma sistematizării informației au fost evidențiate caracteristicile de administrare a investițiilor în întreprinderi, care precizează elementele importante în gestionarea investițiilor. Analiza surselor teoretice și a literaturii de specialitate au permis interpretarea noțiunii de „intensitate investițională” astfel:

- Intensitatea investițională este o combinație a capacităților financiare proprii a întreprinderii și a investițiilor fondurilor atrase dintr-o varietate de surse de finanțare;
- Intensitatea investițională este accelerarea activității investiționale, caracterizată de creșterea volumului de fonduri de investiții atrase și dinamica creșterii investițiilor în întreprindere;
- Intensitatea investițională îmbunătățește eficiența fondurilor investite prin accelerarea cifrei de afaceri a fondurilor;
- Intensitatea investițională se caracterizează prin prezența de proiecte investiționale la întreprindere și creșterea nivelului de fluxuri de investiții.

În scopul studierii intensității investiționale, s-a realizat o cercetare sociologică la întreprinderile din Republica Moldova și Elveția. Studiul a implicat 400 de respondenți de la 66 de întreprinderi: 34 întreprinderi din Republica Moldova și 32 întreprinderi din Elveția. În scopul cercetării activității investiționale a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția, a fost elaborată programa metodologică și a fost stabilit eșantionul pentru promovarea sondajului sociologic. Au fost precizate abordările metodologice și a fost elaborată ancheta. În urma analizei s-a formulat ipoteza cercetării, care constă în presupunerea că **utilizarea modelelor și metodelor managementului strategic în gestiunea investițională a întreprinderii conduce la sporirea activității investiționale și eficientizarea businessului în procesul dezvoltării durabile.**

Evaluarea nivelului activității investiționale a întreprinderilor, supuse anchetei, este prezentată în figura 3.

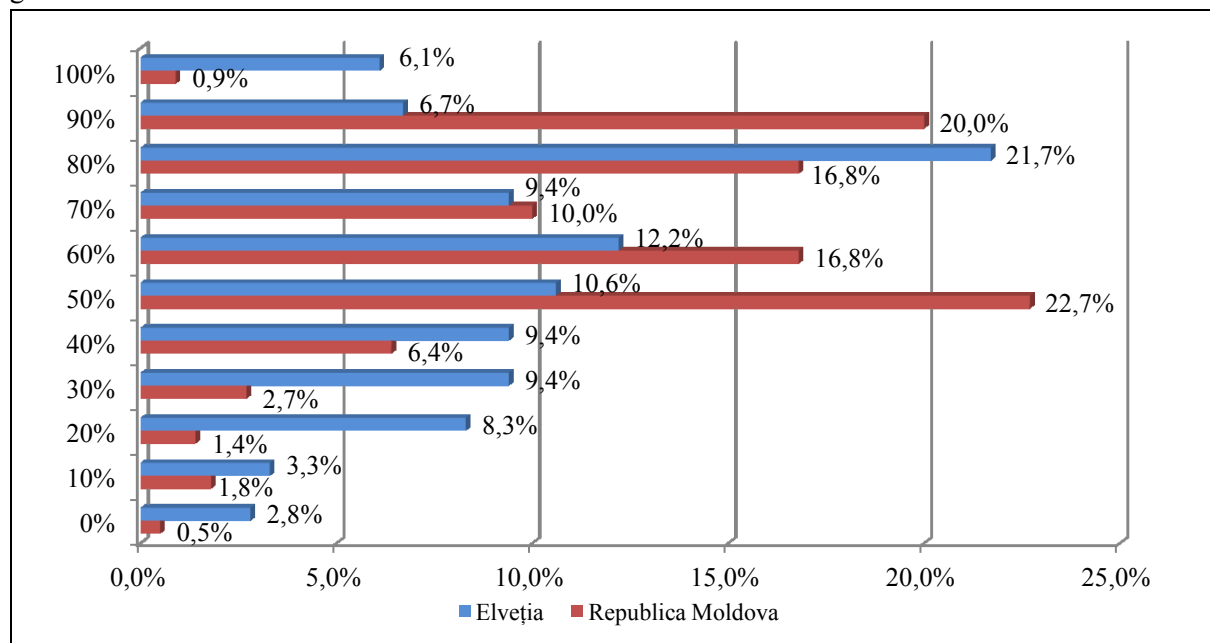


Figura 3. Nivelul activității investiționale a întreprinderilor, supuse anchetei (aprecierea respondenților)

Sursa: elaborat de autor în bază cercetărilor efectuate.

Analiza nivelului activității investiționale a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția a demonstrat că:

- Întreprinderile din Moldova, și cele din Elveția au suficiente resurse proprii de finanțare a activităților de investiții. Principala sursă de finanțare a activității investiționale sunt fondurile proprii ale întreprinderilor;

- Pondere însemnată la întreprinderile din Republica Moldova ocupă sursele străine de finanțare a activității investiționale, în timp ce în întreprinderile din Elveția acest tip de sursă nu este des întâlnit. La întreprinderi se folosește acționarea ca metodă de mobilizare și atragere de fonduri;

- Ponderea majoră la întreprinderi o constituie investițiile în active reale, precum și investițiile în dezvoltarea capitalului uman al întreprinderii. Întreprinderile implementează reinvestirea prin deduceri de amortizare și prin profit;

- Angajații întreprinderilor din Moldova apreciază nivelul maxim al activității investiționale a întreprinderilor la 50% și 90%. Cea mai mare parte a respondenților de la întreprinderile elvețiene a indicat nivelul activității investiționale de 80%.

Analizând nivelul activității investiționale a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția, putem concluziona că activitatea investițională a întreprinderilor este la un nivel destul de ridicat, dar există posibilități de a mări acest nivel. Principalele surse de finanțare ale activității investiționale în întreprinderi sunt propriile fonduri, obținute ca urmare a activității economice (profit) și cotelor de amortizare. Pentru întreprinderile din Moldova ponderea semnificativă ocupă investițiile străine. Principalele obiective ale investițiilor în întreprinderi ocupă activele reale, capitalul uman, investițiile în active nemateriale și investițiile de portofoliu.

În al treilea capitol „Perfecționarea activității de investiții și modelarea strategiilor investiționale în procesul dezvoltării durabile a întreprinderilor” s-au identificat problemele și au fost analizați factorii care influențează activitatea investițională a întreprinderilor, a fost creat algoritmul de elaborare/actualizare a strategiilor investiționale și modelată dezvoltarea activității investiționale a întreprinderilor folosind programul Strateg-Invest.

Activitatea investițională a întreprinderii este un mecanism important la realizarea competitivității și dezvoltarea businessului pe termen lung. Sunt clasificați factorii interni și externi care influențează activitatea investițională a întreprinderii. Analiza factorilor externi a demonstrat faptul, că principalii factori care influențează activitatea investițională sunt politica și strategiile investiționale a întreprinderii (fig. 4).

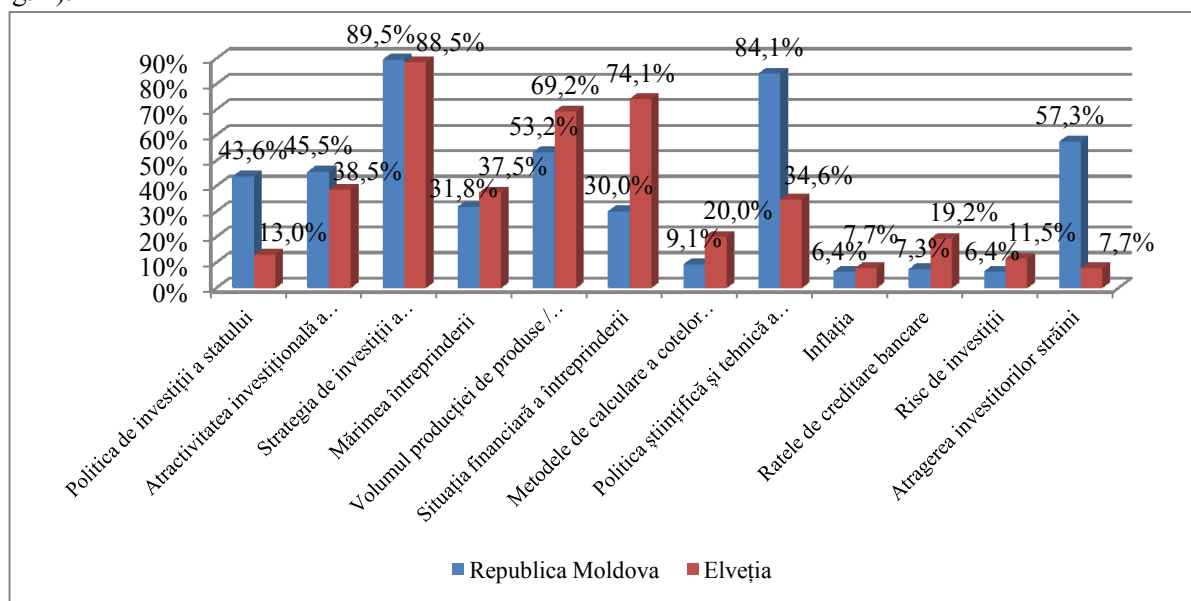


Figura 4. Nivelul de influență pozitivă a factorilor asupra activității investiționale a întreprinderilor studiate (aprecierea respondenților).

Sursa: elaborat de autor în bază cercetărilor efectuate.

În opinia autorului, *strategia de investiții este considerată ca fiind unul dintre principalii factori ce asigură dezvoltarea eficientă a întreprinderii în conformitate cu strategia economică generală, aleasă de ea.*

Cel mai mare impact pozitiv asupra activității investiționale a întreprinderilor din Moldova au astfel de factori, ca: strategia investițională a întreprinderii, politica științifică și tehnică a companiei și atragerea investitorilor străini. La întreprinderile elvețiene factorii cu cel mai mare impact pozitiv sunt: strategia investițională a întreprinderii, situația financiară a întreprinderii și volumul de producție.

Cel mai mare impact negativ asupra activității investiționale atât la întreprinderile din Moldova, cât și la cele din Elveția au factorii: riscul de investiție, inflația și rata dobânzii bancare.

Majoritatea conducătorilor întreprinderilor elvețiene sunt de părere că, așa factori ca: atragerea investitorilor străini, politica de investiții a Statului și metodele de amortizare și alți factori, nu influențează activitatea investițională a întreprinderilor. Rolul principal în activitatea investițională îi aparține factorului uman și priorităților activităților întreprinderii, adică, nivelul activității investiționale depinde de interesul conducătorului și a strategiilor investiționale ale întreprinderii, care, în cele din urmă, definesc structura și direcția fluxurilor de investiții. Ratingul factorilor care influențează activitatea investițională a întreprinderilor este prezentat în tabelul 4.

Tabelul 4. Ratingul factorilor care influențează activitatea investițională a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția (aprecierea respondenților)

	Republica Moldova			Elveția		
	influența pozitivă a factorului	influența negativă a factorului	nu influențează	influența pozitivă a factorului	influența negativă a factorului	nu influențează
1 loc	Strategia de investiții a întreprinderii (89,5%)	Risc de investiții (84,1%)	Metodele de calculare a cotelor de amortizare (82,3%)	Strategia de investiții a întreprinderii (88,5%)	Risc de investiții (42,3%)	Atragerea investitorilor străini (80,8%)
2 loc	Politica științifică și tehnică a companiei (84,1%)	Inflația (61,4%)	Mărimea întreprinderii (mică, medie, mare) (44,5%)	Situația financiară a întreprinderii (74,1%)	Ratele de creditare bancare (26,9%)	Politica de investiții a statului (78,3%)
3 loc	Atragerea investitorilor străini (57,3%)	Ratele de creditare bancare (58,6%)	Situația financiară a întreprinderii (43,2%)	Volumul producției de produse / servicii (69,2%)	Inflația (23,1%)	Metodele de calculare a cotelor de amortizare (76,0%)
4 loc	Volumul producției de produse / servicii (53,2%)	Situația financiară a întreprinderii (26,8%)	Atragerea investitorilor străini (40,5%)	Atractivitatea investițională a regiunii (38,5%)	Mărimea întreprinderii (mică, medie, mare) (12,5%)	Inflația (69,2%)
5 loc	Atractivitatea investițională a regiunii (45,5%)	Mărimea întreprinderii (mică, medie, mare) (23,6%)	Politica de investiții a statului (35,9%)	Volumul producției de produse / servicii (37,5%)	Atractivitatea investițională a regiunii (11,5%)	Politica științifică și tehnică a companiei (61,5%)

Sursa: elaborat de autor în bază cercetărilor efectuate.

Conform tabelului 4, influența aceluiași factor are un impact pozitiv asupra unor întreprinderi și un impact negativ asupra altor întreprinderi sau nu influențează deloc unele întreprinderi. Astfel, strategiile investiționale au un efect pozitiv atât asupra întreprinderilor din Moldova, cât și a celor din Elveția, această fapt vorbește despre o autonomie maximă a întreprinderilor în luarea deciziilor de investiții. Un astfel de factor ca riscul de investiție are un impact negativ. Acest lucru presupune că managerii întreprinderilor, efectuând investiții din propriile surse, de regulă, din profit și cota de amortizare, nu acceptă investiții speculative care prevăd un grad ridicat de risc.

Dinamica de creștere a influenței se observă practic la toți factorii, la unii într-o măsură mai mare, la alții mai mică. Se observă mărirea dependenței intensității investiționale de creșterea influenței

factorilor mediului extern și intern al întreprinderilor. Studiul a demonstrat că, la unele întreprinderi această dependență este foarte mare și cea mai mică schimbare a mediului extern provoacă schimbări în strategiile de investiții ale întreprinderilor. Reducerea influenței factorilor este observată la unele întreprinderi mari, care sunt în stare de a ignora schimbările mediului investițional. Adică, dinamica influenței factorilor asupra intensității investiționale a întreprinderii sau are tendința de creștere a influenței, sau rămâne fără modificări.

Comparând direcțiile de influență a factorilor asupra intensității investiționale a întreprinderilor și dinamica de influență a factorilor, utilizând semnificațiile maxime a răspunsurilor respondenților și abstractizându-ne de la semnificațiile minime, obținem „harta” tendințelor de influență a factorilor asupra intensității investiționale a întreprinderilor (tabelul 5). Harta tendinței de influență a factorilor ajută la identificarea principiilor de bază a activității investiționale a întreprinderilor.

Tabelul 5. Harta tendințelor de influență a factorilor asupra intensității investiționale a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția

Direcția de influență a factorului	Republica Moldova			Elveția		
	Creșterea influenței factorului	Scăderea influenței factorului	Fără schimbări	Creșterea influenței factorului	Scăderea influenței factorului	Fără schimbări
Influența pozitivă a factorului	5.3. Strategiiile investiționale a întreprinderii 5.8. Politica științifică și tehnică a întreprinderii	x	5.1. Politica investițională a Statului 5.2. Atractivitatea investițională a regiunii 5.5. Volumul producției/ serviciilor 5.12. Atragerea investitorilor străini	5.3. Strategiiile investiționale ale întreprinderilor 5.5. Volumul producției/serviciilor	x	5.6. Situația financiară a întreprinderii
Influența negativă a factorului	x	x	5.9. Inflația 5.10. Rată a dobânzii bancare 5.11. Riscul investițional	x	x	x
Nu influențează	x	x	5.4. Mărimea întreprinderii (mică, medie, mare) 5.6. Situația financiară a întreprinderii 5.7. Metodele de calcul a amortizării	x	x	5.1. Politica investițională a Statului 5.2. Atractivitatea investițională a regiunii 5.4. Mărimea întreprinderii 5.7. Metodele de calcul a amortizării 5.8. Politica științifică și tehnică a întreprinderii etc.

Sursa: elaborat de autor în bază cercetărilor efectuate.

În tabelul 5 se observă influența pozitivă a factorilor și creșterea influenței factorilor asupra intensității investiționale a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția:

- pentru întreprinderile din Republica Moldova - strategiile investiționale ale întreprinderii și politica științifico- tehnică a întreprinderii;
- pentru întreprinderile din Elveția - strategiile investiționale ale întreprinderii și volumul de producție și servicii.

După cum observăm, și într-o țară și în alta, în prim-plan ies strategiile investiționale ale întreprinderilor, care, de fapt, formează activitățile investiționale ale întreprinderilor și, în același timp,

sunt principalul factor pozitiv al intensității investiționale a întreprinderilor. Studiile au arătat că atât întreprinderile din Republica Moldova, cât și din Elveția se confruntă cu probleme în realizarea activității investiționale, într-o măsură mai mare sau mai mică (fig. 5).

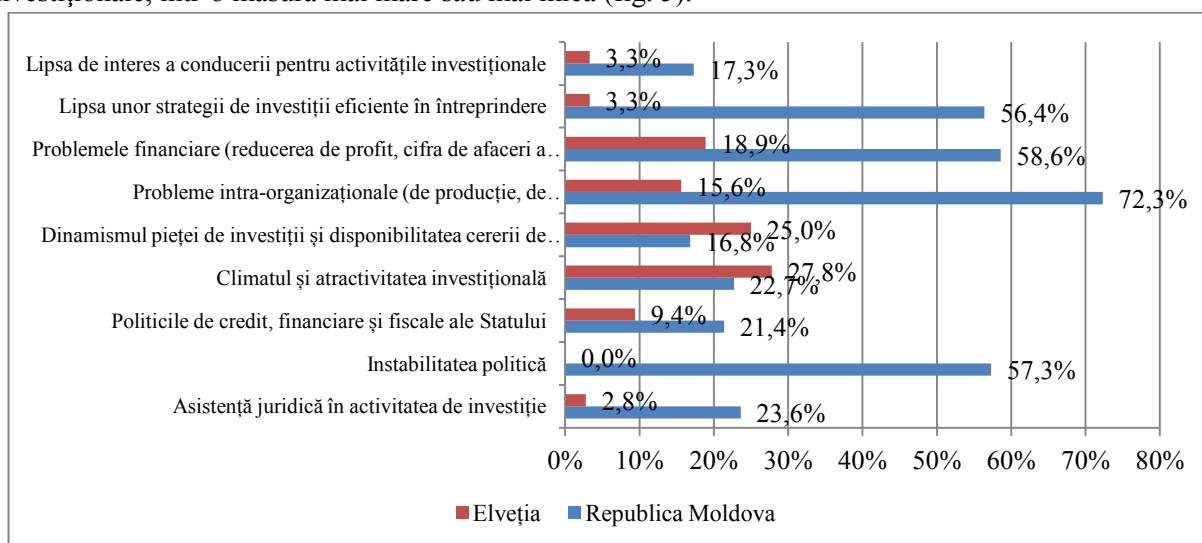


Figura 5. Probleme cu care se confruntă întreprinderile în implementarea activităților de investiții

Sursa: elaborat de autor în bază cercetărilor efectuate.

O problemă semnificativă pentru întreprinderile din Moldova, care efectuează activități de investiții, este instabilitatea politică. Întreprinderile elvețiene nu se confruntă cu o astfel de problemă. Asistența juridică în activitatea investițională este, de asemenea, o problemă importantă pentru întreprinderile din Moldova, pentru întreprinderile elvețiene, această problemă este foarte mică. Cu toate acestea, conducătorii unor întreprinderi nu sunt interesați în realizarea activității investiționale și consideră investițiile ca fiind o sursă secundară de finanțare. În plus, acest factor este mai des indicat de către conducătorii întreprinderilor din Moldova, decât de către conducătorii întreprinderilor elvețiene.

Pentru elaborarea unei strategii de investiții eficiente, e necesar de a identifica factorii care pot stimula activitatea de investiții a întreprinderii. Studiul a arătat că activitatea investițională a întreprinderilor din Republica Moldova este stimulată pozitiv de factorul extern - progresul tehnico-științific, iar întreprinderile elvețiene sunt stimulate de factorul intern - inovația și implementarea de noi produse/servicii. Rezultatele acestui studiu arată că majoritatea factorilor menționați stimulează activitatea de investiții la întreprinderile din Moldova și Elveția (fig. 6).

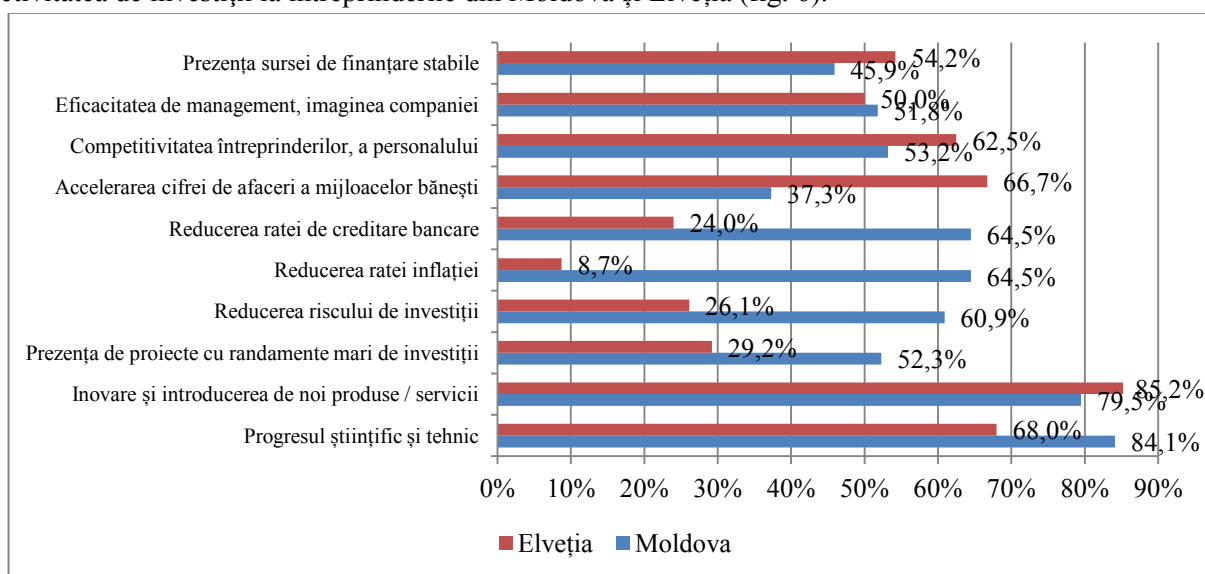


Figura 6. Factorii care stimulează activitatea de investiții la întreprinderile din Moldova și Elveția

Sursa: elaborat de autor în bază cercetărilor efectuate.

Conform figurii 6, activitatea investițională la întreprinderile din Moldova este mult stimulată de factorul exterior - progresul științifico-tehnic, iar la întreprinderile elvețiene de factorul intern - inovare și introducerea de noi produse/servicii. Deci, anume acești doi factori stimulează, în mare măsură, activitatea de investiții și determină conținutul strategiei investiționale a întreprinderii. Și, dacă întreprinderile din Moldova, în cazul stimulării activității investiționale, sunt puternic dependente de factorii externi, atunci întreprinderile elvețiene - de factorii interni. În acest sens, al doilea grup de factori de o însemnătate mare, care stimulează activitatea investițională a întreprinderilor din Moldova, sunt factorii macroeconomici: reducerea ratei bancare de creditare și reducerea inflației, reducerea riscului de investiții. Respondenții de la întreprinderile elvețiene au menționat: accelerarea cifrei de afaceri, competitivitatea întreprinderii și a personalului, prezența surselor stabile de finanțare. Iar ce privește factorii, cum ar fi, reducerea ratei bancare de creditare și reducerea inflației, respondenții majorității întreprinderilor din Elveția au indicat ca ei nu sunt factori stimulatori. În același timp, respondenții întreprinderilor din Moldova sunt de aceeași părere cu respondenții întreprinderilor din Elveția, că eficacitatea managementului și imaginea întreprinderii, de asemenea, stimulează pozitiv activitatea investițională.

Studiile au arătat că strategiile de investiții determină competitivitatea afacerii pe termen lung și eficacitatea dezvoltării economice a întreprinderii (fig. 7).

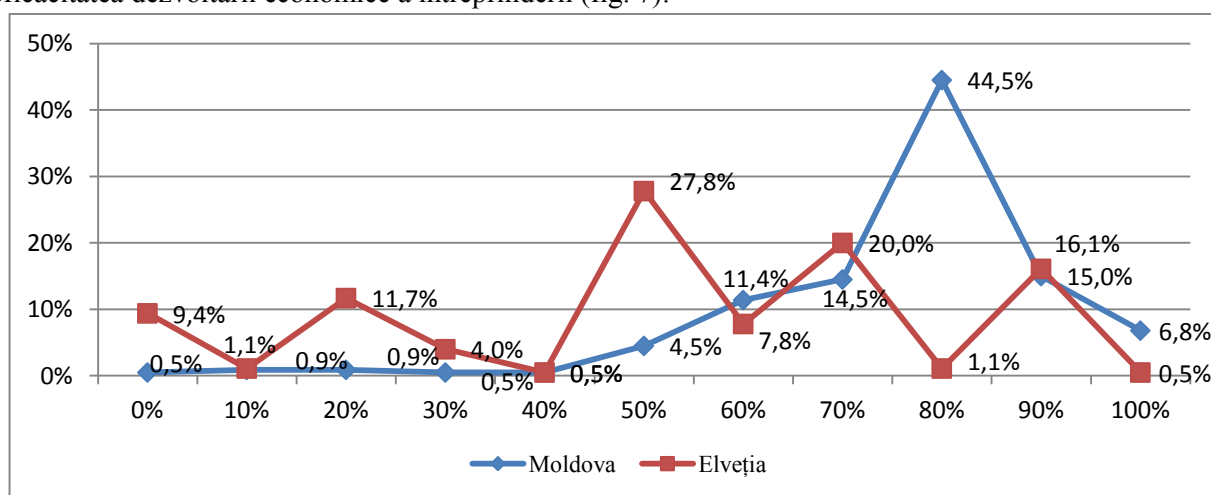


Figura 7. Gradul, în care strategiile de investiții determină competitivitatea întreprinderilor și a personalului (aprecierea respondenților)

Sursa: elaborat de autor în bază cercetărilor efectuate.

Strategiile de investiții, implementate la întreprinderile din Moldova, determină competitivitatea întreprinderilor și a personalului la 80%, iar întreprinderile elvețiene în intervalul de la 20% la 90%. Conducătorii majorității întreprinderilor, cred că strategiile de investiții determină competitivitatea întreprinderilor la 50%. Elvețienii, posedând strategiile investiționale în proporție de 96,7%, acordă acestora, un rol relativ minor în competitivitatea întreprinderilor, doar 1,1% de respondenți anunță impactul strategiilor investiționale asupra competitivității întreprinderilor la nivel de 80%, pe când majoritatea, 27,8% de respondenți indică impactul strategiilor investiționale asupra competitivității întreprinderilor la nivel de 50%. Conducătorii întreprinderilor din Republica Moldova, care nu posedă strategii de investiții, atribuie un impact de 80%. Acest fapt se datorează nivelului înalt de competitivitate a întreprinderilor Elveției pe plan mondial (conform datelor Forumului economic mondial, deja 8 ani la rând, Elveția ocupă locul 1 în ratingul țărilor după competitivitatea națională) și nivelul dezvoltat al economiei naționale. Printre altele, Elveția nu depinde de investiții străine și conducătorii întreprinderilor au libertate deplină în activitatea sa, inclusiv, activitate investițională. Pe când moldovenii, în activitatea întreprinderilor, inclusiv investițională, în mare măsură, depind de investițiile străine, în care investitorii vor să vadă beneficiul de la investițiile depuse, ce presupun elaborarea unui plan strategic al întreprinderii. Evident, că investitorii vor finanța acele întreprinderi în care competitivitatea va fi mai

întă. Reieșind din cele expuse, moldovenii atribuie un rol semnificativ strategiilor investiționale, iar elvețienii, invers, nu atrag atenție mare strategiilor de investiții la formarea competitivității întreprinderilor.

Proiectele de investiții, implementate în Moldova, îmbunătățesc starea fizică și morală a materialelor active pe termen lung, inclusiv a echipamentelor și liniilor tehnologice de producție, astfel, crescând calitatea și competitivitatea produsului, însă pentru întreținerea echipamentului este necesară perfecționarea personalului, ce duce la creșterea calității profesionale și a competitivității lui.

Studiile efectuate au arătat, că pentru întreprinderile moldovenești, în condițiile dezvoltării durabile, există o necesitate obiectivă pentru elaborarea sau actualizarea strategiilor de investiții existente. Este evident faptul, că fiecare întreprindere are o direcție individuală a activității investiționale, adoptată de conducere, în funcție de strategia globală de dezvoltare a mediului de afaceri.

Elaborarea strategiei activității investiționale a întreprinderii se bazează pe portofoliul de proiecte investiționale posibile și, după cum au arătat studiile, sunt finanțate, în general, din surse proprii (71,4 % de respondenți din întreprinderile moldovenești și 91,6 % de respondenți din întreprinderile elvețiene). Astfel, activitatea de investiții se efectuează în conformitate cu planul strategic, care include toate proiectele ce îndeplinesc cerințele de rentabilitate și risc în cadrul volumului de finanțare preconizat. Toate sursele de finanțare posibile formează Fondul de plasament al întreprinderii.

Algoritmul pentru selectarea resurselor investiționale ale întreprinderii, în conformitate cu volumul prescris de investiții și formarea Fondului de investiții al întreprinderii arată astfel (fig. 8).

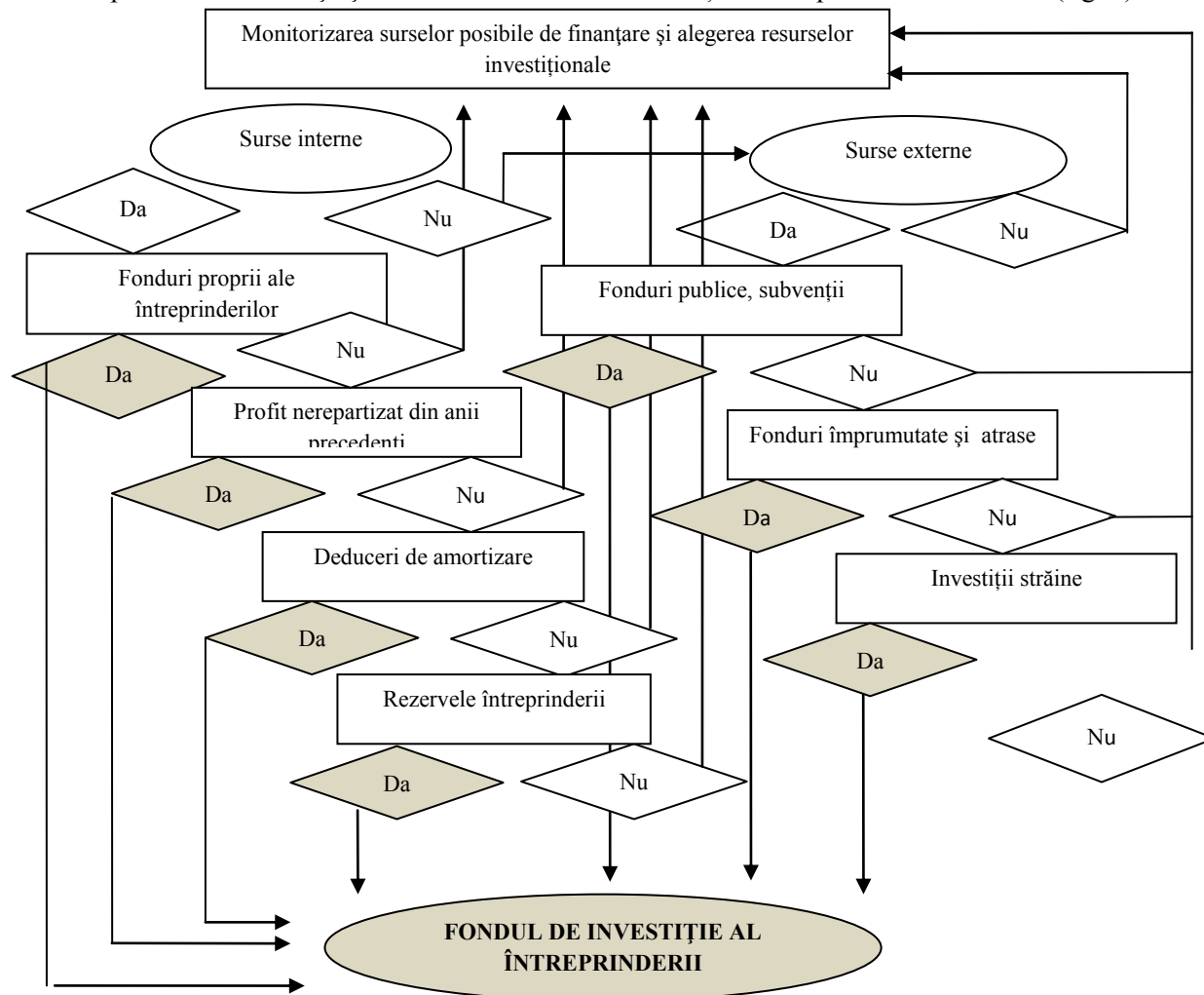


Figura 8. Algoritmul alegerii resurselor investiționale și constituirea Fondului de investiție al întreprinderii

Sursa: elaborat de autor.

În plus, la elaborarea planului strategic al activității investiționale a întreprinderii trebuie de evaluat tipul și direcția de influență a factorilor interni și externi (fig. 9).

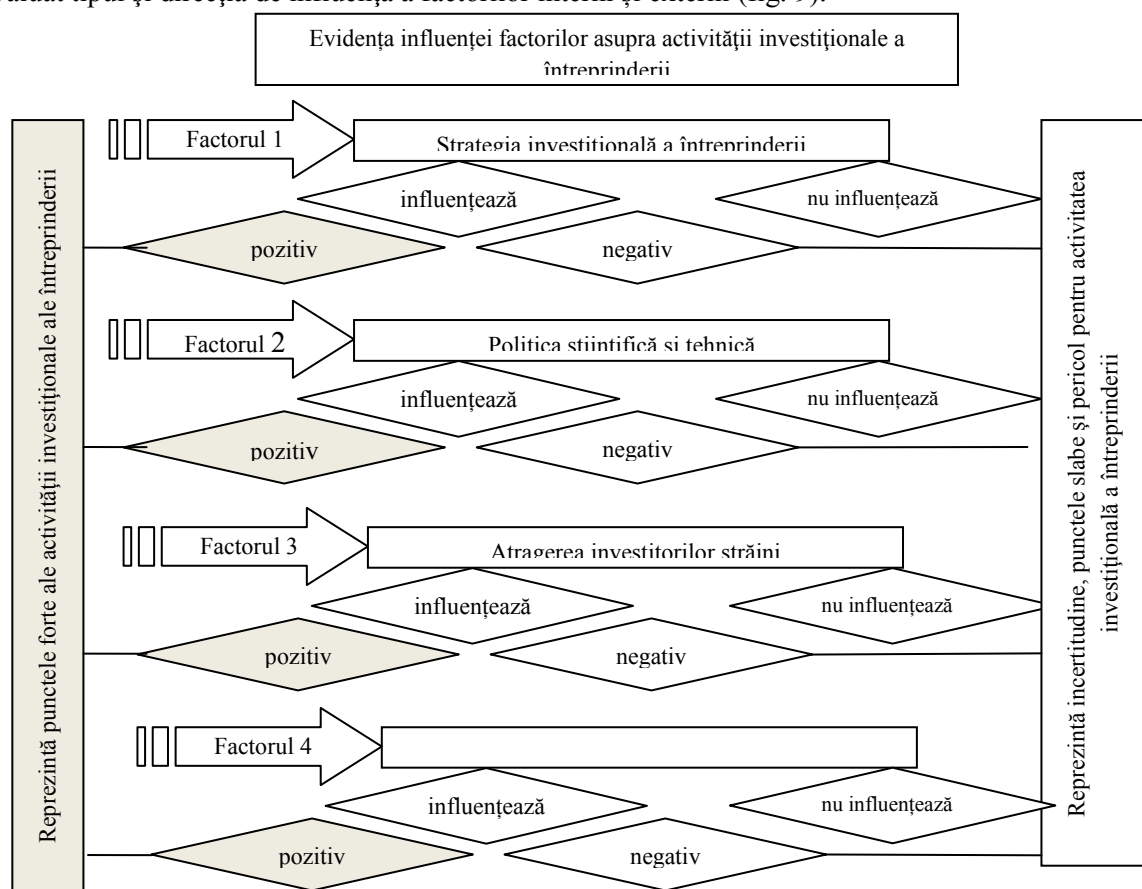


Figura 9. Algoritm de evaluare a factorilor mediului intern și extern asupra activității investiționale a întreprinderilor

Sursa: elaborat de autor.

Este necesar de a reduce influența negativă a factorilor care, de asemenea, potrivit respondenților, rămân fără schimbare: (1) inflația; (2) rata dobânzii bancare; (3) riscul investițional.

Cu toate acestea, la elaborarea strategiei de investiție ar trebui să fie luate următoarele decizii: (1) investiții, direcționate spre extinderea și actualizarea bazei materiale a întreprinderii; (2) investiții pentru achiziționarea de active financiare; (3) investiții pentru achiziționarea de active necorporale; (4) investiții pentru dezvoltarea capitalului uman al întreprinderii. Studiile au arătat că, anume, spre aceste obiecte de investiții este distribuit Fondul de investiții atât la întreprinderile moldovenești, cât și la întreprinderile elvețiene. În plus, ponderea cea mai mare o deține investițiile în active reale, respectiv, 97,7% și 75,0%, precum și investițiile în capitalul uman al întreprinderii, respectiv, 41,8% și 46,7%.

În procesul de elaborare a planului strategic de investiție este necesar de a determina nu numai influența factorilor asupra activității investiționale a întreprinderii, ci și de a demonstra eficiența acestor investiții. Pentru aceasta, efectuând calculele matematice ale eficienței investiționale, în opinia noastră, este necesar să fie respectate câteva reguli:

- Înainte de a lua decizia de a investi este foarte important de a identifica problema, care va fi rezolvată în urma efectuării acesteia. În majoritatea cazurilor, există mai multe modalități pentru a atinge obiectivele de investiție și este foarte important de a determina cea mai bună cale de la începutul planificării.

- Majoritatea investițiilor nu sunt dependente unele de altele. Aceasta înseamnă că alegerea unei investiții nu împiedică alegerea alteia. Cu toate acestea, există circumstanțe în care proiectele investiționale concurează între ele în atingerea obiectivelor, de exemplu, în cazul, în care există două

moduri posibile pentru a rezolva aceeași problemă. Aceste proiecte de investiție sunt numite proiecte exclusive (care se exclud reciproc). Un alt tip de investiție se referă la costurile succesive, efectuate adițional la investiția inițială. Orice investiție în clădiri și echipamente, de obicei, implică costuri suplimentare viitoare pentru a fi menținute în stare de funcționare, îmbunătățire și înlocuire parțială în următorii ani. Aceste costuri viitoare ar trebui luate în considerare la prima etapă de luare a unei decizii.

- Succesul investițiilor pe termen lung depinde în totalitate de evenimentele viitoare și incertitudinea lor. Nu este suficient să se presupună că experiența din trecut și condițiile vor rămâne neschimbate și vor fi aplicate la proiectul nou. Aici poate ajuta o analiză atentă a schimbărilor anumitor variabile, cum ar fi volumul vânzărilor, prețurilor și costurilor materiilor prime, ș.a.m.d. O astfel de analiză ajută la restrângerea gamei de erori pe viitor.

- Procesul de investiție este întotdeauna asociat cu risc, și cu cât mai lung este termenul de implementare și de amortizare a proiectului, cu atât el este mai riscant. În acest sens, la luarea deciziei, este necesar să se ia în considerare factorul timp. Nu este nevoie de o dovadă, când spunem, că un leu câștigat astăzi costă mai scump, decât un leu câștigat un an mai târziu. Pentru a evalua mai corect viitoarele venituri din activități investiționale, e nevoie de o metodă de transfer a valorilor relative ale viitoarelor fluxuri în valorile de azi. Pentru un astfel de transfer, în analiza economică, există metode matematice speciale, care determină veniturile viitoare, ținându-se cont de factorul timp: metoda de capitalizare și metoda de actualizare.

În condițiile europene de dezvoltare a businessului, o importanță deosebită pentru întreprinderile moldovenești o are stimularea activității investiționale și schimbarea ei din stare pasivă în activă.

Studiile au arătat că activitatea investițională a întreprinderilor moldovenești este stimulată, în mare măsură, de factorul exterior, și anume, de progresul științific și tehnic, iar întreprinderile elvețiene de factorul intern, și anume, de inovare și introducerea de noi produse/servicii. Adică, anume acești doi factori stimulează cel mai mult activitatea investițională și determină conținutul strategiei investiționale a întreprinderilor. După importanță, al doilea grup de factori care stimulează activitatea investițională a întreprinderilor moldovenești, sunt factorii macroeconomici: reducerea ratei bancare și a inflației, reducerea riscului de investiție.

Este dovedit faptul, că strategiile investiționale, implementate la întreprinderile moldovenești, determină competitivitatea întreprinderii și a personalului la 80%. În consecință, din punct de vedere strategic este recomandabil să fie dezvoltate strategiile investiționale ale întreprinderilor. Dezvoltarea unei strategii poate fi:

- intensivă, implică o transformare calitativă a strategiei investiționale, procesul este mai lent, dar de lungă durată, se utilizează mecanismele interne.
- extensivă, prevede o dezvoltare lărgită a strategiei investiționale prin indicatori cantitativi, de obicei, se produce rapid și rapid se epuizează, are nevoie de injecții regulate de capital.

Reieșind din cele expuse anterior, formarea strategiei investiționale va include o serie de etape comune pentru toate întreprinderile:

1. Determinarea perioadei de formare a strategiei investiționale a întreprinderii. În condițiile economiei de dezvoltare instabilă, această perioadă nu depășește 3-5 ani (10-15 ani în țările dezvoltate).

2. Elaborarea sistemului de obiective ale activității investiționale. Sistemul de obiective rezultă din strategia generală de dezvoltare economică și de producție a întreprinderii și din faza ciclului de viață. Decizia definitivă aparține proprietarilor sau acționarilor întreprinderii.

3. Elaborarea modalităților și mecanismelor eficiente pentru punerea în aplicare a obiectivelor strategiei investiționale, care include:

- elaborarea direcțiilor strategice ale activității întreprinderii;
- elaborarea strategiei de formare a resurselor investiționale;
- evaluarea influenței factorilor asupra activității investiționale a întreprinderii;
- soluționarea problemelor cu care se confruntă întreprinderea atunci când efectuează activități de investiție;

- stimularea activității investiționale și activizarea acesteia.
4. Concretizarea strategiei investiționale pentru perioadele de realizare implică stabilirea succesiunii și termenului pentru atingerea anumitor scopuri și rezolvarea sarcinilor. În același timp:
- sincronizarea externă implică coordonarea strategiei investiționale, strategiei de dezvoltare a întreprinderii și a conjuncturei pieței investiționale;
 - sincronizarea internă prevede realizarea anumitor direcții de investiție și cu resursele investiționale ale întreprinderii;
5. Evaluarea strategiei investiționale, care se realizează pe baza sistemului de criterii elaborat.
- Condiția obligatorie de analiză a eficienței strategii investiționale este sistemul ei de evaluare. Pentru aceasta, de regulă, managementul întreprinderii elaborează criterii de evaluare și caracteristicile lor de bază. O listă a criteriilor de evaluare a strategiei investiționale este prezentată în tabelul 6.

Tabelul 6. Lista criteriilor de evaluare a strategiei unei întreprinderi

Criteriile	Caracteristica
1. Coordonarea strategiei investiționale cu strategia generală de dezvoltare a întreprinderii	Se evaluează coordonarea dintre obiective, direcții și etapele strategiei investiționale și economice a întreprinderii
2. Echilibrul intern al strategiei investiționale	Se evaluează coordonarea și echilibrul dintre anumite obiective și direcții ale strategiei investiționale
3. Coordonarea strategiei investiționale cu mediul extern	Se evaluează concordanța strategiei investiționale cu schimbările prognozate a dezvoltării economice, climatului investițional și pieței.
4. Realizarea strategiei investiționale, ținând cont de resursa potențială existentă	Se evaluează potențialul întreprinderii în formarea resurselor sale investiționale, potențialul uman și tehnic al întreprinderii, capacitatea de a atrage resurse externe, inclusiv financiare, tehnice, tehnologice, materiale, materii prime, energetice și alte.
5. Admisibilitatea nivelului de risc al strategiei investiționale	Se evaluează nivelurile riscului investițional, consecințele financiare pentru întreprindere, modalitățile de compensare a lor
6. Eficacitatea strategiei investiționale	Se evaluează eficiența realizării strategiei investiționale, inclusiv indicatorii cantitativi și calitativi

Sursa: elaborat de autor.

Astfel, considerăm că procesul de formare al planului strategic al activității investiționale este un fenomen complex cu o structură etajată. Pentru o bună înțelegere a proceselor care au loc în interiorul acestui fenomen, a fost nevoie de a stimula modele, obținute prin cercetare, și, în baza lor, am elaborat un model pentru adoptarea și implementarea deciziei investiționale care poate fi aplicat la întreprinderile moldovenești. Prin urmare, pentru a modela procesul decizional în elaborarea planului strategic al activității investiționale a întreprinderilor, poate fi folosit modelul de imitare, care combină metode matematice și informale, adică metode stricte a modelelor formalizate cu aprecierile experților.

Modelarea strategiei investiționale permite evaluarea influenței diferitor factori ai mediului de investiție asupra rezultatelor activității investiționale, analiza diferitor opțiuni de plasament luând în calcul gama largă de indicatori și argumentarea alegerii, care ar asigura dezvoltarea strategică a întreprinderii în mediul competitiv în condițiile integrării europene.

În baza rezultatelor cercetării a fost elaborat algoritmul actualizării Strategiei investiționale a întreprinderii. Algoritmul a devenit drept bază pentru elaborarea programului computerizat „Strateg-Invest”, care permite modelarea activității de investiții în cadrul întreprinderilor utilizând tehnologiile informaționale.

Descrierea formalizată a procesului de modelare a strategiei investiționale a întreprinderii cu ajutorul programului „Strateg-Invest”

Descrierea programului: programul pentru calculator „Strateg-Invest” este destinat pentru elaborarea/actualizarea strategiei investiționale a întreprinderii, oferă o descriere detaliată și evidența activității investiționale a întreprinderii cu formularea obiectivelor activității investiționale, indicarea surselor de investiții și monitorizarea formării fondului de investiții, identificarea și evaluarea problemelor activității investiționale, evidența influenței pozitive și negative a factorilor mediului intern și

extern asupra activității investiționale (activă sau pasivă), evaluarea nivelului activității investiționale (activitatea sau pasivitatea) monitorizarea proiectelor investiționale, prognosticul activității investiționale a întreprinderii în perspectivă.

Posibilitățile funcționale ale programului: Programul se bazează pe metodologia elaborării strategiei clasice de specializare pentru strategii de investiție, cu elemente necesare, descrise și studiate în cadrul lucrării de față. Programul este un instrument de planificare strategică universală, de monitorizare și prognoză a activității investiționale a întreprinderii.

Caracteristicile tehnice ale programului: Programul este scris în limbile de programare PHP, Javascript, HTML, CSS și rulează în Windows. Pentru suportul tehnic sunt necesare cerințe minime - 100 MHz CPU, 16 Mb RAM memorie și 20 MB de spațiu liber pe disc. Programul este de încredere, protejat de o cheie electronică de utilizarea neautorizată și copiere.

Principalele opțiuni ale strategiei investiționale, prevăzute de program: în procesul de modelare sunt prevăzute două opțiuni, prima are ca scop elaborarea noii strategii, iar a doua - actualizarea strategiei existente în întreprindere. În programul propus, procesul de elaborare sau actualizare al strategiei investiționale implică 5 etape, care sunt legate într-un mod logic între ele și care caracterizează activitatea investițională a întreprinderii (fig. 10).

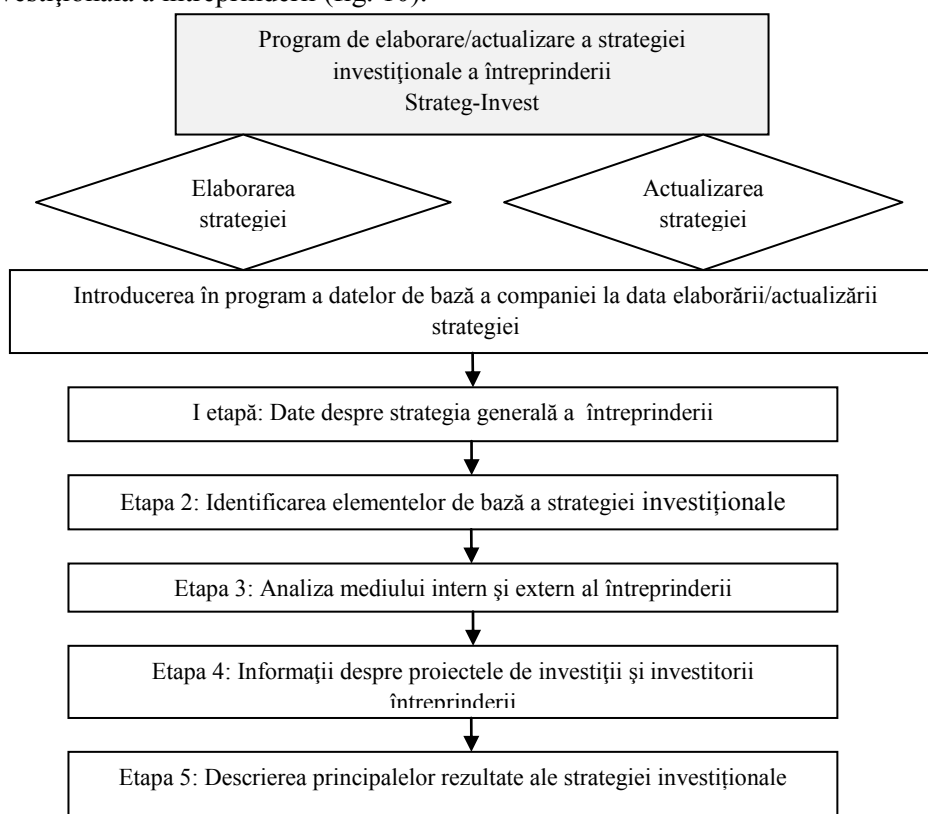


Figura 10. Etapele de bază a modelării strategiei investiționale

Sursa: elaborat de autor.

Etapele de elaborare/actualizare a strategiei investiționale includ:

(1) definirea misiunii, scopurilor și obiectivelor activității investiționale, adoptarea nivelului: activitatea investițională activă sau activitatea investițională pasivă; determinarea cuantumului total al Fondului de investiții, precum și planul de reprovizionare și utilizare a lui în timpul implementării strategiei investiționale (cu descrierea veniturilor și cheltuielilor Fondului de investiții);

(2) planificarea tipurilor și ponderea investițiilor planificate: reale, de portofoliu, investiții în active nemateriale, investiții în capitalul uman;

(3) identificarea surselor de finanțare (proprie, împrumutate, de stat, etc.) pentru fiecare tip de investiție împreună cu indicarea ponderii mijloacelor bănești, alocate din fondul de investiții al întreprinderii; calculul indicatorilor;

(4) evaluarea nivelului activității investiționale active a întreprinderii, în ultimii 5 ani, pe o scară de la 0 la 100 % cu indicarea criteriilor care determină activitatea investițională activă și pasivă a întreprinderii; calculul indicatorilor;

(5) analiza climatului investițional al țării, industriei, regiunii, factorii priorităților investiționale și avantajelor competitive ale întreprinderii, SWOT - analiza activității operaționale și financiare a întreprinderii;

(6) identificarea și determinarea direcției de influență a factorilor mediului extern asupra activității investiționale a întreprinderii (la momentul de elaborare a strategiei);

(7) identificarea problemelor existente și predicția apariției problemelor ulterioare care pot apărea în timpul efectuării activității investiționale a unei anumite întreprinderi; calculul indicatorilor;

(8) elaborarea, selecția și analiza proiectelor investiționale, alegerea alternativelor în vederea unui nivel acceptabil de rentabilitate și risc; descrierea și contabilizarea proiectelor acceptate pentru implementare, planificarea implementării proiectelor în viitor; calculul indicatorilor;

(9) identificarea factorilor de stimulare a activității investiționale la întreprindere, luarea în calcul a necesității de specialiști, selecția criteriilor de formare a culturii investiționale în cadrul întreprinderii.

Programul „Strateg-Invest” este înregistrat la AGEPI (certificat de înregistrare Seria - PC Nr. 5875 din 05.02.2018), site-ul programei „Strateg-Invest” este prezentat în figura 11, iar lista clienților care au utilizat programul este prezentată în figura 12.

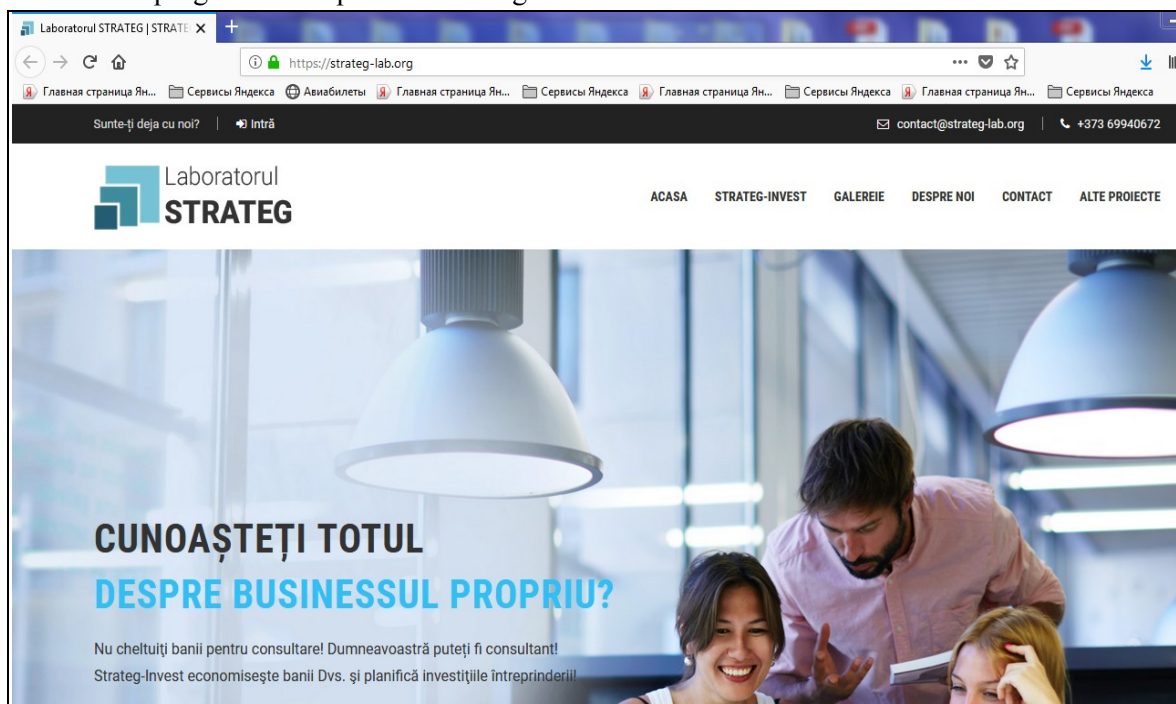


Figura 11. Site-ul programei „Strateg-Invest”

Sursa: elaborat de autor.

Printre sursele efectului economic în urma implementării și utilizării programului care susține procesul de modelare a strategiei investiționale pot fi distinse:

- 1) reducerea duratei de efectuare a contabilizării de modelare a strategiei investiționale;
- 2) reducerea cheltuielilor în baza efectuării procesului de modelare;
- 3) scăderea influenței greșelilor a personalului întreprinderii și reducerea numărului de greșeli în timpul implementării procesului;
- 4) planificarea mai exactă a timpului și a resurselor necesare pentru modelarea strategiei.

Întreprindere	Login	Nume	Nr. telefon	Email	Strategii	Înregistrat	Valabil	Status	Acțiuni
A&G MOTORS SRL	mihaliov.andrei	Andrei Mihaliov	079383743	a-gmotors@mail.ru	0	16.05.2018	31.08.2018		
ADR Nord	cojocaru.inga	Cojocaru Inga	069561384	cojocaru.inga@gmail.com	0	29.03.2018	30.05.2018		
Barza Alba	iagubov.ana	Iagubov Ana	+373 69015171	yagubova.97@mail.ru	2	25.03.2018	30.05.2018		
BC Mobiasbanca SA	lesan.cristina	Cristina Leșan	076769677	cristina_lesan@mail.ru	1	30.04.2018	30.05.2018		

Figura 12. Lista clienților programului „Strateg-Invest”

Sursa: elaborat de autor.

Implementarea programului de modelare a strategiei investiționale oferă întreprinderii posibilitatea de a obține o strategie investițională de încredere, calitativă și elaborată la timp, care influențează favorabil asupra activității întreprinderii. Astfel, elaborarea strategiei investiționale a întreprinderii permite utilizarea rațională a resurselor investiționale, fapt care, desigur, duce la creșterea eficienței activității ei.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Rezultatele cercetărilor teoretice și practice în domeniul managementului de investiții au făcut posibilă soluționarea problemei științifice importante, argumentarea unei abordări strategice în managementul investițional, identificarea și formularea elementelor de bază ale strategiei de investiții la întreprindere, care a servit ca bază la elaborarea unui program pentru calculator. Eficacitatea metodei propuse este exprimată, în primul rând, prin structurarea detaliată a elementelor strategiei investiționale, care include capacitatea de a evalua nivelul activității investiționale, a determina direcțiile activității investiționale, a structura portofoliul de investiții, avantajele competitive ale întreprinderii, etc. Metoda propusă va reduce costurile pentru elaborarea/actualizarea strategiei de investiții.

Studiile teoretice și practice, efectuate de către autorul lucrării, precum și rezultatele obținute, au permis formularea următoarelor concluzii generale:

1. O generalizare a abordărilor, teoriilor și conceptelor teoretice ale managementului investițiilor a făcut posibilă evidențierea etapelor de evoluție și a stabilit interesul și relevanța crescândă a studiului activității de investiții ca principala cale de promovare a progresului tehnic al întreprinderii. Analiza surselor teoretice a permis evidențierea *dezvoltării rapide a teoriilor și abordărilor în domeniul managementului investițiilor*, atât la nivel mondial, național, cât și la nivel de întreprindere. Autorul *a sistematizat teoriile investiționale și a constatat rolul conceptului de investiții în dezvoltarea durabilă a economiei Republicii Moldova* [4].
2. Analiza aprofundată a teoriilor secolului nouăsprezece a demonstrat faptul că o contribuție remarcabilă în dezvoltarea teoriei investițiilor la nivel macroeconomic a fost introdusă de către Ludwig von Mises, care atrage atenție la importanța investițiilor străine în economia de piață. Autorul *a interpretat modelul mișcării de investiții străine a lui Ludwig von Mises*, a analizat problemele de investiții străine ce se referă la Republica Moldova și *a atras atenție la considerațiile lui Ludwig von Mises privind Elveția*, care a servit drept bază pentru înaintarea cercetărilor ulterioare [5].

3. Sinteza teoriilor managementului contemporan al investițiilor a arătat că savanții au dezvoltat o varietate de concepte și modele de management investițional care sunt relevante și reprezintă fundamentele teoretice de gestionare ale activității investiționale a întreprinderilor. Autorul a sistematizat modelele creșterii economice fundamentate pe investiții, propuse de diferiți savanți, și a formulat noțiunea și anume, *managementul investițional reprezintă gestionarea investițiilor și activității investiționale ale întreprinderilor în vederea asigurării planificării, elaborării și aplicării eficiente a strategiei de investiții*. Autorul a argumentat importanța strategiilor investiționale în activitatea întreprinderilor din Republica Moldova [6, 8].
4. Evaluarea activității de investiții a demonstrat că activitatea investițională a întreprinderilor trebuie tratată ca o unitate a două etape de bază: (1) *activitatea economică de plasare a mijloacelor financiare* și (2) *obținerea rezultatului economic din investiții*. Analiza a arătat că activitatea investițională a întreprinderilor necesită schimbări semnificative. Au fost clasificate activitățile investiționale active și pasive ale întreprinderii. Autorul a ajuns la concluzia, că *premisele investițiilor active pentru întreprinderile din Moldova sunt politica eficientă de investiții, strategiile investiționale, climatul investițional favorabil și atractivitatea investițională a obiectelor de investiții*. Autorul a evidențiat particularitățile și formele politicii investiționale ale Republicii Moldova [7].
5. Analiza indicelui global de competitivitate (metoda FEM) și dezvoltării pieței financiare elvețiene și a țărilor regiunii transfrontaliere Moldova-Ucraina-România a arătat că Elveția ocupă locul întâi din 138 de țări la nivel de competitivitate, iar țările regiunii transfrontaliere, ocupă locuri: România- locul 62, Ucraina - locul 85 și Moldova - locul 100. Autorul a construit *ratingul țărilor de cooperare transfrontalieră Moldova-Ucraina-România pe grupe de factori, a evidențiat factorii competitivității țărilor din regiunea transfrontalieră și a constatat problemele cu care se confruntă țările în atingerea competitivității țărilor* [25].
6. Analiza tendințelor de investiții ale întreprinderilor autohtone a demonstrat faptul că, în majoritatea cazurilor, investițiile asigură înlocuirea mijloacelor de bază uzate ale întreprinderilor. Autorul, conform datelor statistice a constatat că (1) *fluxurile investiționale în Republica Moldova sunt direcționate în activele materiale pe termen lung*; (2) *investițiile brute în active materiale pe termen lung sunt dominate de sfera de construcții, transport și comunicații, comerț*; (3) *principala sursă de finanțare a activității de investiții în Republica Moldova sunt fondurile proprii ale companiilor*; (4) *funcția socială a investițiilor, în Republica Moldova, este slab dezvoltată* [9].
7. Evaluarea climatului investițional al întreprinderilor din Elveția a demonstrat faptul, că: (1) *țara se poziționează pe locul șase ca investitor cu investiții directe în străinătate*; (2) *atractivitatea Elveției pentru companii este precizată de mediul economic liberal*; (3) *Elveția se află pe locul trei din lume după mărimea rețelei de acorduri bilaterale de protecție a investițiilor*; (4) *nu există nici un sistem general de control al intrării investițiilor străine*. În urma analizei autorul a constatat nivelul înalt al dezvoltării activității investiționale a întreprinderilor din Elveția și a evidențiat factorii macroeconomici care asigură acest nivel.
8. Cercetarea nivelului activității investiționale a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția, prin sondaj sociologic, a demonstrat că: (1) *întreprinderile au suficiente resurse proprii de finanțare a activităților de investiții*; (2) *principala sursă de finanțare a activității investiționale sunt fondurile proprii*; (3) *o pondere însemnată la întreprinderile din Republica Moldova ocupă sursele străine de finanțare a activității investiționale, în timp ce în întreprinderile din Elveția acest tip de sursă nu este des întâlnit*; (4) *angajații întreprinderilor din Moldova apreciază nivelul maxim al activității investiționale a întreprinderilor la 50% și 90%, dar Elveției la 80%*.
9. Cercetarea managementului investițional a demonstrat că activitatea investițională a întreprinderii este un mecanism important la realizarea competitivității și dezvoltarea businessului pe termen lung. Autorul a constatat, că cel mai mare impact pozitiv asupra activității investiționale active a

întreprinderilor moldovenești au astfel de factori, ca: (1) *strategia de investiții a întreprinderii*, (2) *politica științifico-tehnică a întreprinderii și* (3) *atragera investitorilor străini, iar asupra întreprinderilor elvețiene – (1) strategia de investiții a întreprinderii*, (2) *starea financiară a întreprinderii și* (3) *volumul de producție și servicii*. Autorul a constatat faptul că intensitatea sporită de investiții se observă la întreprinderile angajate în inovare și implementarea noilor tehnologii.

10. Analiza și interpretarea rezultatelor studiului sociologic au arătat că strategiile de investiții, implementate la întreprinderile moldovenești, determină competitivitatea întreprinderilor și a personalului la 80%. Autorul a ajuns la concluzia, că *managementul strategic și dezvoltarea de strategii investiționale în întreprinderi este un instrument important și necesar pentru realizarea unui business competitiv pe termen lung*. În baza rezultatelor cercetării a fost elaborat algoritmul actualizării *Strategiei investiționale a întreprinderii și programul computerizat „Strateg-Invest”*.

Rezultatele obținute și necesitatea de soluționare a problemei științifice au permis autorului să formuleze următoarele recomandări pentru îmbunătățirea managementului investițiilor la întreprinderile autohtone:

1. Directorii întreprinderilor să efectueze monitorizarea activității investiționale a întreprinderilor și să identifice factorii influenței pozitive sau negative. Se recomandă identificarea clară a direcțiilor activităților investiționale necesare ale întreprinderii și elaborarea hărții direcțiilor de influență a factorilor asupra activității investiționale a întreprinderii, similar cu metoda elaborată de autor și în conformitate cu algoritmul prezentat în figura 9, p. 18.
2. Managerul de investiții împreună cu directorul întreprinderii, acționarii și alte părți interesate să monitorizeze sursele potențiale de investiții în scop de formare și aprobare a Fondului de investiții, în conformitate cu algoritmul, elaborat de autor și prezentat în fig. 8, p. 17.
3. Managerul de investiții să identifice problemele cu care se confruntă întreprinderea la efectuarea activității investiționale, cu divizarea problemelor care provin din mediul extern și intern, aplicând algoritmul elaborat de autor.
4. Să fie evaluate strategiile investiționale existente ale întreprinderii, dacă există, sau să se elaboreze o strategie investițională cu ajutorul programului de calculator Strateg-Invest, respectând succesiunea etapelor de modelare, prezentat în figura 3.11, p. 119. Programul Strateg-Invest este un produs intelectual, elaborat, ca urmare a acestui studiu și înregistrat la AGEPI cu drept de proprietate intelectuală (Certificat, Seria – PC, Nr. 5875 din 05.02.2018). Pentru ușurarea utilizării programului este elaborat Ghidul pentru elaborarea/actualizarea strategiei investiționale a întreprinderii [25].
5. Instituția Publică „Agenția de Investiții” să ia în considerare utilizarea și implementarea programului Strateg-Invest pentru a îmbunătăți gestionarea investițiilor, a crește activitatea investițională la întreprinderile din Republica Moldova și a realiza sarcinile stabilite de către Stat.

BIBLIOGRAFIE

1. Anuarul statistic al Republicii Moldova. Chișinău: Biroul Național de Statistică, Tipografia Centrală, 2018. 556 p.
2. Belostecinic Gr. Investițiile străine directe și competitivitatea națională. În: Revista Economica, nr. 3(51), Chișinău, ASEM, 2005. P. 6-22.
3. Bilas M. Gestiunea investițiilor. Iași: Universitatea ”Petre Andrei”, 2007. 79 p.
4. Grosu V. Conceptul de investiții și rolul lor în dezvoltarea durabilă a economiei Republicii Moldova. în: *Conferința științifico-practică cu participare internațională*. Chișinău: ASEM, 2014. p. 147-152.

5. Grosu V. Teoria investițiilor străine în viziunea lui Ludwig von Mises. În: *”Rolul investițiilor în asigurarea dezvoltării economice durabile în contextul integrării europene”*, conferința științifică internațională. Chișinău, ASEM, 2016. p. 160-163.
6. Grosu V. Strategii investiționale și importanța lor în activitatea întreprinderilor Republicii Moldova. În: *Simpozionul științific internațional al Tinerilor Cercetători 2014*. Chișinău: ASEM, 2014. p. 145-147.
7. Grosu V. Particularitățile și formele politicii investiționale: parteneri strategici Germania și Republica Moldova. În: *Simpozionul științific internațional al Tinerilor Cercetători 2015*. Chișinău: ASEM, 2015. p. 172-175.
8. Grosu V. Strategii investiționale și influența lor asupra competitivității întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția. În: *Revista Economica 2017*, nr. 2 (100), p. 140-146.
9. Grosu V. Analiza tendințelor investiționale în activitatea întreprinderilor Republicii Moldova. În: *„Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii”*, conferința științifico-practică internațională. Chișinău, ASEM, 2015. Vol. I. p. 29-33.
10. Hîncu R. Impactul politicii investiționale a statului asupra dezvoltării economiei informaționale. Autoreferatul tezei de doctor habilitat în științe economice. Chișinău 2003. 47 p.
11. Legea Republicii Moldova cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător Nr. 81-XV din 18 martie 2004. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 64-66.
12. Legea Republicii Moldova cu privire la fondurile de investiții Nr. 1204 din 05.06.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 045.
13. Movilă I., Grosu V., Programul “Strateg-Invest”. Ghidul pentru elaborarea/actualizarea strategiei investiționale a întreprinderii, Chișinău, S.n., (Tipografia din Bălți), 2019, 55 p.
14. Mises L. Economia în șapte lecții. Gânduri pentru cei de azi și cei de mâine. București: Institutul Ludwig von Mises, 2010. 180 p.
15. Prelipcian G., Lupan M. Strategii investiționale în afaceri. Suceava: Universitatea Stefan cel Mare, 2009. 143 p.
16. Românu I., Vasilescu I. Managementul investițiilor. București: Editură Mărgăritar, 1997.
17. Raportul Forumului Economic Mondial 2018. /World Economic Forum. Reports <https://www.weforum.org/reports> [accesat 10.07.2019].
18. Strategia de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2016 – 2020. Chișinău, 2016. 79 p.
<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=364547>
19. Stoian M. Gestiunea investițiilor, București: Editura Didactică și Pedagogică, 2004.
20. Anderson S. C. Investment management and mismanagement: history, findings, and analysis. New York: Springer, N.Y. 2010, 178 p.
21. Baker H. K. Investment risk management. New York: Oxford University Press, 2015. 672 p.
22. Fabozzi F. J.; Markowitz H. M. The theory and practice of investment management: asset allocation, valuation, portfolio construction, and strategies. Hoboken: John Wiley & Sons, N.J., 2011.
23. Бочаров В. В. Инвестиционный менеджмент. СПб: Питер, 2000. 166 с.
24. Бланк И.А. Основы инвестиционного менеджмента. Москва: Омега –Л, 2008. 660 с.
25. Мовилэ И., Гросу В. Анализ индекса конкурентоспособности и развития финансового рынка Швейцарии и в трансграничном регионе: Молдова-Украина-Румыния. În: Причорноморські економічні студії. Науковий журнал 2017, Випуск 18, Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій, Одеса, Україна, p. 15-19.
26. Хынку Р., Сухович А. Основы инвестиционной деятельности: практическое пособие. Кишинэу: МЭА, 2010. 185 с.

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI

1. GROSU, Victor, *Evolution of the concept of investment and investment management approaches*. În European Journal of Economics and Management Sciences, nr.3, Vienna, 2017, East West, Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH, p. 7 – 11, ISSN 2310-5690, 0,63 c.a.
2. МОБИЛІУ, Ирина, ГРОСУ, Виктор, *Анализ индекса конкурентоспособности и развития финансового рынка Швейцарии и в трансграничном регионе: Молдова-Украина-Румыния*. În: Причорноморські економічні студії. Науковий журнал 2017, Випуск 18, Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій, Одеса, Україна, p. 15-19, ISSN 2524-0897 (print), 0,6 c.a.
3. GROSU, Victor, *Strategii investiționale și influența lor asupra competitivității întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția*. În: Economica, Revistă științifico-didactică, iunie 2017, An. XXV, nr. 2 (100), ASEM, Chișinău, p. 139-146, ISSN 1810-9136, 0,5 c. a.
4. DOROGAIA, Irina, GROSU, Victor, *Caracteristicile climatului investițional al Republicii Moldova*. În: Analele Academiei de Studii Economice a Moldovei. Ediția a XIII-a, Nr. 1/2015, Chișinău, ASEM, 2015, p. 26-30, ISBN 978-9975-75-760-7, 0,41 c.a.
5. GROSU, Victor, *Analiza influenței factorilor asupra activității investiționale a întreprinderilor din Moldova și Elveția*. În: Dezvoltarea economico-socială durabilă a euroregiunilor și a zonelor transfrontaliere, conferință științifică internațională din 25 noiembrie 2016, ediția XXV, Academia Română, Filiala Iași, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, ed. Performantica, Iași, 2016. p. 85-89, ISBN 978-606-685-475-7, 0,5 c.a.
6. GROSU, Victor, *Identification of investment types and financing system of investment activity of enterprises from Republic of Moldova and Switzerland*. În: Modernization of socio-economic systems: the new economic conditions: conference Proceeding” part I, conferință științifică internațională din 28 septembrie 2016, Kielce, Poland, Universitatea de Stat Jan Kochanowski, Baltija Publishing, 2016, p. 37-40, ISBN 978-9934-8585-7-4, 0,5 c.a.
7. GROSU, Victor, *Modelarea strategiei investiționale a întreprinderii în baza aplicației WEB „STRATEG-INVEST”*. În: XIX conferință teoretico-practică internațională „Metode statistice și tehnologiile informaționale de analiză a dezvoltării social-economice” din 23 mai 2019, Hmelnițc, Ucraina, 2019, p. 41-46, ISBN 978-617-7572-26-7, 0,3 c.a.
8. GROSU, Victor, *Strategii investiționale și importanța lor în activitatea întreprinderilor Republicii Moldova*. În: Simpozionul științific internațional al Tinerilor Cercetători din 4 – 5 aprilie, 2014, ediția XII, Chișinău, ASEM, 2014, volum I, p. 145-147, ISBN 978-9975-75-689-1, 0,38 c.a.
9. GROSU, Victor, *Analiza tendințelor investiționale în activitatea întreprinderilor Republicii Moldova*. În: Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii, conferință științifică internațională din 25-26 septembrie 2015, Chișinău, ASEM, 2015. Vol. II. p. 29-33, ISBN 978-9975-75-771-3, 0,63 c.a.
10. GROSU, Victor, *Analiza surselor de finanțarea activității investiționale a întreprinderilor Republicii Moldova*. În: Priorități strategice de modernizare inovațională a economiei Republicii Moldova și politici de dezvoltare durabilă la nivel mondial, conferință științifico-practică internațională din 30-31 octombrie 2015, ediția a X-a, Chișinău, USM, 2015. p. 422-426, ISBN 978-9975-71-711-3, 0,63 c.a.
11. GROSU, Victor, *Characteristics and forms of the investment policy: strategic partners germany and the Republic of Moldova*. În: Scientific Symposium of Young Reserchers, XIII edition, april 23-24, 2015, volume I, Chișinău, ASEM, 2015. p. 172-175, ISBN 978-9975-75-747-9, 0,5 c.a.
12. GROSU, Victor, *Teoria investițiilor străine în viziunea lui Ludwig von Mises*. În: Rolul investițiilor în asigurarea dezvoltării economice durabile în contextul integrării europene, conferință științifică internațională din 29-30 octombrie 2015, ediția a II-a, aniversară, Chișinău, ASEM, 2016, p.160-163, ISBN 978-9975-75-798-0, 0,5 c.a.
13. GROSU, Victor, *Nivelul activității investiționale în Republica Moldova și Elveția: rezultatele cercetării*. În: 25 de ani de reformă economică în Republica Moldova: prin inovare și competitivitate spre progres economic”, conferință științifică internațională consacrată celei de-a XXV-a aniversări a ASEM din 23-24 septembrie 2016, vol. VI, Chișinău, ASEM, 2016, p 38-42, ISBN 978-9975-75-842-0, 0,63 c.a.
14. GROSU, Victor, *Conceptul de investiții și rolul lor în dezvoltarea durabilă a economiei Republicii Moldova*. În: Strategii și politici de management în economia contemporană”, conferința. națională cu participare internațională din 28-29 martie 2014, ediția a III-a, Chișinău, ASEM, 2014. p. 147-152, ISBN 978-9975-75-678-5, 0,75 c.a.

ADNOTARE

Victor Grosu

Strategii investiționale ca instrument al dezvoltării durabile a întreprinderilor (experiența Elveției și a Republicii Moldova)

Structura tezei: introducere, trei capitole, principalele concluzii și recomandări, bibliografia din 173 surse, 14 anexe, 143 pagini text de bază, 24 tabele și 49 figuri. Rezultatele obținute sunt publicate în 14 lucrări științifice, inclusiv 2 - în reviste străine recenzate.

Cuvinte-cheie: management investițional, activitate investițională, activitate investițională activă și pasivă, surse de finanțare a investițiilor, fond de investiții, strategie de investiții, program Strateg-Invest.

Domeniul de studiu: management investițional și strategii ale activității investiționale a întreprinderii.

Scopul cercetării: constă în dezvoltarea abordării teoretice și practice și obținerea modelelor optime pentru îmbunătățirea managementului investițional, în întreprinderile din Republica Moldova, în scop de a spori competitivitatea în condițiile integrării europene.

Obiectivele cercetării: de a cerceta și sistematiza conceptele de investiții în baza analizei evoluției teoriei investițiilor; de a argumenta rolul activității investiționale ca factor de competitivitate al întreprinderilor în perspectiva strategică; de a analiza indicii competitivității globale și dezvoltarea pieței financiare în Elveția și țările din regiunea de frontieră, Moldova-România-Ucraina; de a dezvolta și evalua direcțiile strategice ale activității investiționale la întreprinderile moldovenești și elvețiene și de a identifica caracteristicile lor; de a analiza nivelul activității investiționale la întreprinderile moldovenești și elvețiene și de a afla direcția de influență a factorilor asupra ei; de a identifica și examina problemele cu care se confruntă întreprinderile la efectuarea activității de investiții; de a evalua strategiile investiționale ale întreprinderilor și de a identifica factorii de stimulare a activității investiționale a întreprinderilor; de a construi un algoritm de dezvoltare/actualizare a strategiei de investiții a întreprinderii prin intermediul tehnologiilor informaționale și de a argumenta implementarea ei la întreprinderile din Republica Moldova.

Noutatea și originalitatea științifică: este întemeiată abordarea strategică în managementul investițional în vederea realizării eficienței maxime și competitivității întreprinderii în dezvoltării durabile; este îmbunătățită metodologia de analiză a factorilor de influență asupra activității de investiții a întreprinderii; este argumentat conținutul conceptelor „activitate investițională activă” și „activitate investițională pasivă” și sunt determinate proprietățile lor; a fost elaborat un algoritm de dezvoltare a strategiei de investiții a întreprinderii prin intermediul tehnologiilor informaționale.

Problema științifică importantă soluționată: - rezultatele cercetărilor teoretice și practice în domeniul managementului de investiții au făcut posibilă identificarea și formularea elementelor de bază ale strategiei de investiții la întreprindere, care a servit ca bază la elaborarea unui program pentru calculator. Eficacitatea metodei propuse este exprimată, în primul rând, prin structurarea detaliată a elementelor strategiei investiționale, care include capacitatea de a evalua nivelul activității investiționale, a determina direcțiile activității investiționale, a structura portofoliul de investiții, avantajele competitive ale întreprinderii, etc. Metoda propusă va reduce costurile pentru elaborarea/actualizarea strategiei de investiții.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării: constă în faptul că, cercetările efectuate în teză dezvoltă aspectele teoretice de elaborare și implementare a unei strategii de investiții la întreprinderea moldovenească. În urma analizei comparative a managementului investițional la întreprinderile elvețiene au fost identificate unele proprietăți, care după implementarea lor la întreprinderile moldovenești va crește eficiența strategiilor investiționale și va oferi autonomie maximă directorilor întreprinderilor moldovenești și posibilitate de elaborare. Autorul a propus, deasemenea, un mecanism pentru identificarea factorilor de influență asupra activității investiționale la întreprinderi și metodele de evaluare a nivelului activității investiționale a întreprinderii.

Implementarea rezultatelor științifice: rezultatele studiului și metodologia propusă pentru elaborarea/actualizarea strategiei investiționale au găsit aplicare practică și au fost implementate la întreprinderile din Republica Moldova.

ANNOTATION

Victor Grosu

Investment strategies as a tool for sustainable business development (experience of Switzerland and the Republic of Moldova)”, Chisinau, 2019.

Thesis structure: Introduction, three chapters, key conclusions and recommendations, list of references including 173 referenced sources, 14 annexes, 143 pages of main text, 24 tables and 49 figures. The research findings are published in 14 scientific works, including 2 publications in foreign peer-reviewed magazines.

Keywords: investment management, investment activities, investment active and passive behavior, financing sources of investment, investment fund, investment strategy, Strateg-Invest Program.

Research area: investment management and investment strategies of a business entity.

The purpose of research is to develop a theoretic and practical approach and to derive optimum models for improving investment management of Moldovan business entities to enhance their competition capacity in the conditions of European integration.

Research tasks: to study and systematize investment concepts based on investment theory evolution analysis; to reason and substantiate the role of investments as a factor of business entity's competitiveness in a strategic perspective; to analyze the global competitiveness index and development of financial market in Switzerland and in the bordering region of Moldova-Romania-Ukraine; to identify and assess strategic investment directions of Moldovan and Swiss businesses and to determine their peculiarities; to analyze the level of Moldovan and Swiss business investments and to determine the direction of influence exerted by the impact factors; to identify and analyze problems faced by business entities in their investment activities; to assess investment strategies of business entities and to identify factors stimulating businesses to make investments; to build an algorithm for business investment strategy development/updating using information technologies and to substantiate its implementation by Moldovan business entities.

Scientific novelty and originality: the work substantiates the strategic approach in investment management to achieve maximum efficiency and competitiveness of the business entity in the conditions of European integration; improves analysis of impact factors influencing business investment activities; reasons the content of the notions “investment active behavior” and “investment passive behavior” and specifies their peculiar features; develops an algorithm for building up a business investment strategy using information technologies .

Important scientific problem solved by the work - the findings of the theoretical and practical studies in the field of investment management allowed to identify and lay down main elements of business investment strategy served as a basis for software development. Efficiency of the proposed method is expressed, first of all, in detailed structuring of investment strategy elements, including assessment of investment level, determination of business entity's investment directions, structure of investment portfolio, competitive advantages, etc. The proposed method will allow reducing investment strategy development/updating costs.

Theoretical importance and practical value of the work is that the studies made within this thesis work elaborate the theoretical aspects of investment strategy development and implementation by Moldovan business entities. Based on a performed comparative analysis of the investment management content of Swiss businesses some peculiarities have been identified; their implementation by Moldovan business entities will allow improving efficiency of investment strategies and provide Moldovan business management with maximum self-sufficiency and capabilities when developing such strategies. The author also proposed a mechanism to identify impact factors influencing investment activities of business entities and methods to assess the level of business investments.

Implementation of scientific results: the research findings and proposed investment strategy development/updating method found practical use and were implemented by the following business entities.

АННОТАЦИЯ

Виктор Гросу

Инвестиционные стратегии как инструмент долгосрочного развития предприятий (опыт Швейцарии и Республики Молдова) соискание ученой степени доктора экономических наук, Кишинэу, 2019.

Структура диссертации: введение, три главы, основные выводы и рекомендации, библиография из 173 источников, 14 приложений, 143 страниц основного текста, 24 таблиц и 49 рисунков. Полученные результаты опубликованы в 14 научных работах, включая 2 – в зарубежных рецензированных журналах.

Ключевые слова: инвестиционный менеджмент, инвестиционная деятельность, инвестиционная активность и пассивность, источники финансирования инвестиций, инвестиционный фонд, инвестиционная стратегия, программа Стратег-Инвест.

Область исследования: инвестиционный менеджмент и стратегии инвестиционной деятельности предприятия.

Цель исследования состоит в развитии теоретико-практического подхода и получение оптимальных моделей совершенствования инвестиционного менеджмента на предприятиях Республики Молдова, для повышения их конкурентоспособности в условиях европейской интеграции.

Задачи исследования: исследовать и систематизировать концепции инвестиций на основе анализа эволюции теории инвестиций; аргументировать и обосновать роль инвестиционной деятельности как фактора конкурентоспособности предприятия в стратегической перспективе; проанализировать индекс глобальной конкурентоспособности и развитие финансового рынка Швейцарии и стран приграничного региона Молдова-Румыния-Украина; раскрыть и оценить стратегические направления инвестиционной деятельности молдавских и швейцарских предприятий и выявить их особенности; проанализировать уровень инвестиционной деятельности молдавских и швейцарских предприятий и выявить направление влияния факторов на нее; выявить и проанализировать проблемы, с которыми сталкиваются предприятия при осуществлении инвестиционной деятельности; оценить инвестиционные стратегии предприятий и выявить факторы стимулирования инвестиционной деятельности предприятий; построить алгоритм разработки/актуализации инвестиционной стратегии предприятия с использованием информационных технологий и аргументировать ее внедрение на предприятиях Республики Молдовы.

Научная новизна и оригинальность: обоснован стратегический подход в инвестиционном менеджменте с целью достижения максимальной эффективности и конкурентоспособности предприятия в условиях европейской интеграции; усовершенствована методология анализа факторов влияния на инвестиционную деятельность предприятия; аргументированы содержания понятий «инвестиционная активность» и «инвестиционная пассивность» и уточнены их характерные особенности; разработан алгоритм построения инвестиционной стратегии предприятия с помощью информационных технологий.

Важная научная проблема, решенная в работе - результаты теоретических и практических исследований в области инвестиционного менеджмента позволили определить и сформулировать основные элементы инвестиционной стратегии предприятия, что послужило основой для разработки компьютерной программы. Эффективность предлагаемого метода выражается, прежде всего, в детальной структуризации элементов инвестиционной стратегии, включающей возможность оценки уровня инвестиционной деятельности, определении направления инвестиционной деятельности, структуры инвестиционного портфеля, конкурентных преимуществ предприятия и др. Предлагаемый метод позволит сократить затраты на разработку/актуализацию инвестиционной стратегии.

Теоретическая значимость и практическая ценность работы состоит в том, что проведенные в диссертационной работе исследования развивают теоретические аспекты разработки и реализации инвестиционной стратегии молдавского предприятия. Исходя из проведенного в работе сравнительного анализа содержания инвестиционного менеджмента швейцарских предприятий были выявлены некоторые особенности, внедрение которых на молдавских предприятиях позволит повысить эффективность инвестиционных стратегий и предоставит максимальную самостоятельность и возможность по их разработке руководителям молдавских предприятий. Автором также предложен механизм выявления факторов влияния на инвестиционную деятельность предприятий и методы оценки уровня инвестиционной деятельности предприятия.

Внедрение научных результатов: результаты исследования и предложенная методика для разработки/актуализации инвестиционной стратегии нашли практическое применение и внедрены на предприятиях Республики Молдова.

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE A MOLDOVEI

Cu titlu de manuscris

CZU:330.332:658.1(478+494)(043.2)

GROSU VICTOR

**STRATEGII INVESTIȚIONALE CA INSTRUMENT AL DEZVOLTĂRII
DURABILE A ÎNTREPRINDERILOR**

(experiența Elveției și Republicii Moldova)

521.03 - Economie și management în domeniu de activitate

Rezumatul tezei de doctor în științe economice

Aprobat spre tipar:

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Hârtie ofset. Tipar ofset.

Tiraj 50 ex.

Coli de tipar.:

Comanda nr.